

Täysistunto

Tiistai 1.9.2020 klo 14.01—17.06

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 17.06.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.01—15.59) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.59—17.06).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Anu Vehviläinen: Arvoisat edustajat! Tervetuloa syysistuntokauden ensimmäiseen istuntoon. Tässä ensimmäisen istunnon alussa haluan sen lisäksi, että toivotan teidät tervetulleiksi, kertoa ja muistuttaa niistä rajoituksista ja menettelytavoista, joita noudamme tässä eduskuntasalissa tällä ensimmäisellä viikolla.

Täysistuntojen osalta tämä tarkoittaa sitä, että kukin eduskuntaryhmä päättää täysistuntoon osallistuvista ryhmänsä edustajista. Salissa on siten kerrallaan noin neljäsosa kansanedustajista.

Täysistunnon ilmoittautuminen aloitetaan 15 minuuttia ennen istunnon alkamista, jolloin saliin voidaan tulla ja poistua ilman ruuhkaa.

Puheet täysistunnossa pidetään omalta paikalta, myös esittelypuheenvuorot. Puheenvuorojen pituus on 3 minuuttia. Esittelypuheenvuorojen pituus on 10 minuuttia.

Suositus on, että ilmoittautumisen jälkeen istuntosalissa ovat lähinnä puheenvuoroaan odottavat edustajat. Muutoin istuntoa seurataan omassa huoneessa.

Eli toistan: nämä menettelytavat koskevat tätä viikkoa.

---

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 2.7.2020, 20.8.2020 ja 27.8.2020 antanut hallituksen esitykset HE 106-116/2020 vp, joista esitykset HE 106 ja 114 otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 27-44/2020 vp.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

2.3. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Vanhanen) ja Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (Blomqvist ja Skinnari) VN 3, 4/2020 vp.

2.4. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2019 (K 12/2020 vp).

2.5. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 19.8.2020 toimitettu kansalaisaloite KAA 3/2020 vp: Valkoposkihanhen metsästyksen salliminen.

2.6. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 369, 440, 441, 444, 450, 451, 458, 464-466, 468-482, 484-572, 576, 577, 580-582/2020 vp.

2.7. Muut ilmoitukset

Pöytäkirjan liite Tasavallan presidentin avoin kirje 6.8.2020 Liite 2.7A

Puhemies Anu Vehviläinen: Tasavallan presidentin avoin kirje valtioneuvostossa toimeenpannusta muutoksesta 6.8.2020 on jaettu edustajille ja otetaan pöytäkirjaan.

3. Mai Kivelän vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 19/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 2.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 2.9.2020 kello 11.

4. Merja Kyllösen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 20/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 2.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 2.9.2020 kello 11.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta epidemiakorvauksesta ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.05 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikein hyvää alkanutta syysistuntokautta! [Vasemmalta: Samoin!]

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki väliaikaisesta epidemiakorvauksesta. Lailla tuettaisiin yhteiskunnassa taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä tilanteessa, jossa covid-19-epidemiasta johtuvat rajoitustoimet ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kustannuksia.

Vuoden 2020 alussa käynnistyneen uuden koronaviruksen aiheuttaman covid-19-tartuntatautiepidemian johdosta on jouduttu rajoittamaan ihmisten kokoontumisia ja monia yhteiskunnan toimintoja lainsäädännön ja suositusten avulla. Toimenpiteillä pyrittiin väestön terveyden ja terveydenhuollon toimintakyvyn varmistamiseen. Erilaisilla rajoituksilla on kuitenkin ollut myös haitallisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Lapsiperheissä varhaiskasvatusta, koulutusta ja opiskelua koskevat rajoitukset aiheuttivat lisäkustannuksia muun muassa lasten ruokaillessa kotona hoitopaikan tai koulun sijasta. Myös muut rajoitustoimet ja toimintojen rajoittamiset, kuten julkisen liikenteen vähentäminen, aiheuttivat lisäkustannuksia, ja näiden kustannusten voidaan katsoa olevan merkittäviä kaikkein pienituloisimmille henkilöille ja perheille.

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä tiedusteltiin SOSTEn, Suomen sosiaali ja terveys ry:n, kokemuksia ja tietoja koronakriisin vaikutuksista taloudellisesti heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. SOSTE toteaa, että vähimmäisturvan varassa elävien tulotaso on niin matala, että joustoa ylimääräisiin kuluihin ei juurikaan ole. Kauppojen kotiin-kuljetuspalvelut ovat myös kalliita pienituloisille. SOSTE katsoo, että ihmisten toimeentuloa kannattaa tukea, jotta he eivät turvautuisi kalliisiin pikavippeihin selvittääkseen arjen kuluista. Takuusäätiöstä saatujen tietojen mukaan toukokuussa 2020 säätiöön tuli ennätysmäärä takaushakemuksia.

Syksyllä on tarkoitus antaa lisätalousarvio, jossa etuuteen varataan 60 miljoonan euron määräraha.

Tukeen olisi oikeus henkilöllä tai perheellä, joka on saanut toimeentulotuesta annetun lain 7 §:n mukaista perustoimeentulotukea ajalla 1.3.—31.7.2020 ja lisäksi saa perustoimeentulotukea maksukuukautta edeltävänä kuukautena. Tuen maksaminen siis perustuisi

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

rajoitustoimien aikaiseen tilanteeseen, ja sitä maksettaisiin syksyllä henkilöille, jotka edelleen ovat perustoimeentulotuen piirissä. Tukea maksettaisiin syys-, loka-, marras- ja joulukuussa 2020. Tuen määrä olisi 75 euroa henkilöä kohti kuukaudessa, ja tuki olisi veroton. Tuki olisi kulukorvaustyypinen ja käyttäytyisi kuin toimeentulotuki suhteessa muihin etuuksiin, eikä sitä otettaisi tulona huomioon etuudensaajan muita etuuksia tai toimeentulotukea määrättäessä.

Samalla toimeentulotukea koskevaa lakia muutetaan väliaikaisesti, jotta toimeentulotukea myönnettäessä ei otettaisi huomioon kyseistä epidemiakorvausta.

Tuen toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Sitä ei tarvitsisi erikseen hakea, vaan Kansaneläkelaitos tutkisi tuen saamisen edellytykset, myöntäisi ja tekisi päätöksen etuudesta hallussaan olevien tietojen perusteella. — Kiitos.

14.09 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Koronaepidemian ensimmäinen aalto Suomessa onnistuttiin kansainvälisesti vertaillen kohtuullisen hyvin hoitamaan. Rajoitustoimet ja suositukset olivat oikea-aikaisia ja oikeamittaisia. Suurin ansio tietenkin kuuluu kaikille suomalaisille, jotka ovat noudattaneet turvavälejä ja muita ohjeita huolellisesti. Myös näyttää siltä, että ne toimet, mitä hallitus ja eduskunta yhdessä ovat tehneet talouden eteen, ovat myös auttaneet taloudellisesti. Olemme pärjänneet muuhun Eurooppaan nähden kohtuullisen hyvin. Tuki yrittäjille sekä yritystuen kautta että työttömäksi jääneille yrittäjille, toisaalta työntekijöille, jotka ovat jääneet työttömiksi, omavastuupäivien poistaminen on ollut tärkeää, ansiopäiväraha ei kulu tämän vuoden aikana — nämä ovat olleet sellaisia toimia, joilla olemme pitäneet yllä kotimaista kysyntää ja taloutta, ja näyttää siltä, että olemme sekä tautimäärien ja kuolemien että talouden näkökulmasta onnistuneet kansainvälisesti vertaillen kohtuullisen hyvin, ja se on ollut meidän kaikkien suomalaisten yhteinen ponnistus. [Antti Lindtman: Näin on!]

Kriisit, arvoisa rouva puhemies, koskettavat usein kaikkein voimakkaimmin kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, ja tutkimukset ja selvitykset näyttävät siltä, että korona-kriisi on osunut kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin tälläkin kertaa. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että nyt meillä on täällä esitys siitä, että tuemme myös niitä suomalaisia, jotka elävät kaikkein pienimmällä. Kouluruokailujen ja varhaiskasvatuksen ruokailujen puuttuminen, se että leipäjonoja ei ole samalla tavalla pystytty järjestämään, se että kaupoissa ei ole voinut käydä etsimässä punaisia hintalappuja tai muita alennustuotteita, se että on joutunut kotiin tilaamaan ruokaa kotiinkuljetuksena — kaikki nämä ovat sellaisia asioita, jotka ovat vaikuttaneet erityisesti kaikkein pienituloisimpien asemaan. Ne voivat olla sellaiselle, jolla on kohtuulliset tulot, pieniä menoerälisäyksiä, mutta niille, joille jokainen euro ja jokainen sentti merkitsee, nämä ovat olleet suuria asioita. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää ja olemme hyvin tyytyväisiä, että vasemmistoliiton voimakkaasti ajama tavoite siitä, että myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevat, kaikkein pienimmällä elävät, toimeentulotuella olevat saavat nyt tämän koronakorotuksen.

Kun tätä nyt valiokunnassa pohditaan, niin on yksi kysymys, jota voisi vielä miettiä. Veronpalautukset tulevat nyt syksyn aikana, ja se johtaa tietysti siihen, että kun sosiaalietuuksista maksetaan hyvin korkeata veroa, niin veronpalautukset sitten syövät tätä näin. Onko tälle jotain [Puhemies koputtaa] tehtävissä? Hallitus ei löytänyt ratkaisua, mutta jos valiokunnassa löytyisi vielä joku ratkaisu, niin se olisi hyvä asia.

Mutta äärimmäisen tärkeä ja hieno esitys.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

14.12 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä väliaikainen veroton toimeentulotuen korotus 75 eurolla on varmasti aivan paikallaan ja tervetullut niille vähävaraisille, jotka ovat toimeentulotuen piirissä, ja sekä ministeri että edustaja Arhinmäki tässä edellä luettelivat niitä ihmisryhmiä, joille tämä varmasti on tärkeää.

Jos ajatellaan esimerkiksi tilannetta, että lapset ovat siirtyneet kotiin etäopetukseen keväällä, niin on hyvin todennäköistä, että kodeissa ei ole pystytty aivan vastaavalla kustannustasolla tuottamaan ruokailua kuin mitä se korvaus tai sitten kouluruoka on ollut, ja etenkin kasvavat lapset varmasti syövät useamman kerran päivässä kuin mitä sitten välttämättä se koulupäivän ateria olisi korvannut.

Myöskin sitten ikäihmisten kohdalla ruokapalveluun turvautuminen tai esimerkiksi kaupan noutopalveluihin turvautuminen on varmasti lisännyt heidän kustannuksiaan. Seurakunnat ja monet järjestöt ovat tehneet parhaansa, että pystyisivät jollakin tavalla hoitamaan tätä ruokatyötä, mutta se on todellakin joiltakin osin kyllä myöskin kokenut kolauksia elikkä ei ole pystytty välttämättä ihan kaikkia niitä henkilöitä saavuttamaan, joita ennen koronakriisiä näissä tilaisuuksissa on ollut mukana.

Tässä voi myöskin lapsijärjestöjä kiittää. Pelastakaa Lapset on esimerkiksi jakanut tällaisia ruokakupongeja.

Oikeastaan voisi sanoa, että ainut, mikä tässä itseäni jää vähän harmittamaan, on se, että kun monissa maissa näitä koronan takia annettavia lisätukia on erityisesti haluttu kohdentaa lapsiperheisiin, niin tässäkin joukossa on varmasti nyt paljon myöskin lapsiperheitä, mutta sitten on niitä lapsiperheitä, joita tämä tuki ei tule kohtaamaan. Erityisesti ajattelen nyt sellaisia perheitä, joissa on tosiaankin vaikka useampia lapsia ja nämä taloudelliset tilanteet ovat tulleet viime keväänä ja ehkä toimeentulotukeen ei ole totuttu tukeutumaan tai ei ole sitä prosessia laitettu tarpeeksi ajoissa liikenteeseen, ja siinä mielessä ajattelen, että jollakin tavalla pitäisi Suomessakin pystyä vielä näitten lapsiperheitten tilannetta parantamaan. Saksassahan on muun muassa jaettu ihan suoraan lapsiperheille tällaista suurempaa, voisiko sanoa, elvytystyypistä rahaa, josta on ajateltu, että kun se päättyy joka tapauksessa kulutukseen, niin se on siksi myöskin tärkeä.

Edustaja Arhinmäki myöskin talousnäkyymiä puheenvuorossaan otti esille. Täytyy todeta, että en ole läheskään näin optimistinen sen suhteen, että tämä talousasia olisi koronan aikana nyt pystytty hoitamaan hyvin. [Paavo Arhinmäki: Oli ensimmäisessä aallossa!] Nyt täytyy muistaa se, että monet lomautukset laukeavat tässä vaiheessa, ja sitten tiedetään, tuleeeko niistä irtisanomisia. Siinä mielessä kyllä me odotamme hallitukselta nyt niitä työllisyystoimia ja reippaasti, [Timo Heinonen: Niitä odotellessa!] koska tämä voi muuttua todella, todella synkäksi syksyksi vielä.

14.16 **Pasi Kivisaari kesk:** Puhemies! Hallituksen esityksessä siis ehdotetaan määräaikaista epidemiorvausta, jolla tuettaisiin taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä. Lisätuen perusteena on taloudellisen tilanteen heikentyminen sekä sen aiheuttamat vaikutukset yksittäisten kansalaisten arkeen ja taloudelliseen asemaan.

Puhemies! Tästä esityksestä mielestäni huokuu ymmärrys siitä, että koronaepidemian vaikutukset ovat kohdistuneet erityisen kipeästi taloudellisesti heikommassa asemassa oleviin. He ovat monin paikoin olleet polvillaan sen tosiasian edessä, että rahat ovat olleet loppu ja leipä on jäänyt kauppaan ja jäljelle on jäänyt nälkä. Epidemiorvauksen määräksi siis ehdotetaan esityksessä 75 euroa kuukaudessa henkilöä kohden. Etuus olisi veroton, kulukorvaustyyppinen, eikä sen saaminen vaikuttaisi toimeentulotuen eikä muiden tukien ta-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

soon tai saamiseen. On selvää, että tuki ei tee kenestäkään kroisosta, mutta merkitystä sillä on. Se antaa laastarointia ja pienen helpotuksen huomiselle — joissakin tapauksissa ehkä ratkaisevankin helpotuksen.

Puhemies! Pidän myöskin siitä, että homma on suunniteltu ketteräksi. Epidemiakorvaukseen oikeutetun henkilön ei siis tarvitse itse hakea korvausta. Kela siis tutkisi tuen saamisen edellytykset, myöntäisi tuen ja tekisi päätöksen hallinnassaan olevien tietojen perusteella. Kela siis maksaisi korvauksen automaattisesti siihen oikeutetuille henkilöille — varsin kätevää. Näin yksinkertaistaen epidemiakorvauksen saamisen edellytyksenä olisi edeltävänä kuukautena saatu perustoimeentulotuki. Se tarkoittaa, että epidemiakorvauksen saisi syyskuussa, jos on saanut perustoimeentulotukea elokuussa, ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta ja vastuuministeri Pekosta ansiokkaasta pelinluvusta. Yhteiskunnan sivistys mitataan sillä, miten se huolehtii niistä, jotka hätää kärsivät. Tämä on selkeä askellus siihen suuntaan.

14.19 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on tervetullut ja varmasti tuo helpotusta moneen vähävaraiseen talouteen, ja myös kotimaisen kulutuksen näkökulmasta on tärkeää ajatellen vaikkapa työllisyyttä, että tällainen summa laitetaan nyt ikään kuin elvytyksenä, elvytyksen osana. Kokonaiskuluiksihan tästä on tulossa 60 miljoonaa euroa valtiolle, mikä on tietysti ihan mittava määrä, ja kun se kohdennetaan nimenomaan vähävaraisille perheille ja vähävaraisille henkilöille, niin on oletettavaa, että se menee myös suoraan kotimaiseen kulutukseen ja sitä kautta myönteisellä tavalla yhteiskunnan rattaisiin.

On tietysti harmillista, että kun tämä esitys on jouduttu laatimaan kiireellisesti, niin tässä ei ole esimerkiksi pystytty tekemään lapsivaikutusten arviointia. Olisi kovin kiinnostavaa tietää, miten suuri osa tästä sitten kulkeutuu lapsiperheisiin, joissa kevään jäljiltä on varmasti monenlaisia vaikeuksia. Nyt tietysti tämä syksy on siinä mielessä kriittistä aikaa, että valitettavasti monessa perheessä joudutaan lisääntyvien taloudellisten paineiden alle, kun esimerkiksi työttömyys uhkaa yritysten vaikeuksien vuoksi monia perheitä.

Oli hyvä, että keväällä paikoitellen näitä kouluruokailuja paikattiin järjestämällä eri tavoin ruokatukea perheille, jotka joutuivat kotona lapsensa ruokkimaan, mutta näissä oli kyllä hyvin kirjava käytäntö. Joissakin kunnissa tämä ei toiminut lainkaan ja toisissa ruoka suunnattiin ainoastaan vähävaraisille perheille, mikä on aika leimaavaa, koska kouluruokailu kuuluu todellakin kaikille.

Tässä tilanteessa nostan nyt esiin sellaisen huolen, joka täällä pääkaupunkiseudulla on huolestuttanut monia lapsiperheitä. Esimerkiksi Helsingin seudun liikenteen suunnitelmat poistaa maksuton mahdollisuus liikkua vaunujen tai rattaiden kanssa [Paavo Arhinmäki: Se on aika kaukana esityksestä!] tuovat lisää kustannuksia lapsiperheille. — No, tämä on kaukana tästä esityksestä, [Puhemies koputtaa] mutta toivottavasti ei tule tällaisia lisäkustannuksia, jotka sitten vähävaraisten perheiden kontolle jäävät.

14.22 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on tervetullut. Tämä auttaa montaa pienituloista perhettä. 75 euroa näiltä pahimmilta koronakuukausilta helpottaa muun muassa sitä, että julkinen liikenne on vähentynyt ja lapset ruokailevat kodeissa hoitopaikkojen ja koulun sijaan ja niin pois päin. Tämä on erittäin tervetullut kädenojennus ja apu monelle perheelle.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Meillä Suomessahan noin 120 000 lasta elää itse asiassa pienituloisissa ja köyhissä perheissä, ja kysyisin, eikö tämä olisi ollut kuitenkin reilua kohdistaa myös muille pienituloisille perheille. Meillä on paljon sellaisia lapsiperheitä, jotka eivät elä perustoimeentulon varassa mutta ovat kuitenkin äärimmäisen pienituloisia, ja toivoisin, että hallitus voisi ajatella myös näiden perheiden tilannetta.

Edustaja Essayah otti esille Pelastakaa Lapset ry:n. Itse olen huolissani, mitä tapahtuu sille upealle työlle, mitä Pelastakaa Lapset ry on tehnyt, sillä nyt esitellyssä ensi vuoden talousarvioehdotuksessa, jonka keskustalainen valtiovarainministeri Vanhanen esitteli, esitetään sote-järjestöille 30 prosentin leikkauksia. Se on kyllä karua menoa kaikille näille järjestöille, jotka tekevät sitä arvokasta matalan kynnyksen työtä myös pitkäaikaistyöttömien ja monien muiden kohdalla, ja me vetoamme, että etsikää nämä rahat jostain ja paikatkaa tämä budjetti.

Kun edustaja Arhinmäelle sallittiin, että puhuttiin laajemminkin koronasta, niin teen niin hivenen itsekin, sillä tämä liittyy läheisesti koronaan. Testaa, jäljitä, hoida -strategia on, arvoisa hallitus, nyt muuttunut Suomessa jonota, testaa, odota -tragediaksi. Moni näistä lapsiperheistä odottaa tällä hetkellä viisi päivää jonossa — tai pidempäänkin — jos edes pääsee testeihin. Ja kun testeihin pääsee, sen jälkeen odotetaan kahdesta neljään vuorokautta tuloksia. Monen perheen kohdalla, arvoisa hallitus, tämä on sellainen tilanne, että siellä on isä ja äiti poissa töistä vuoron perään, kun lapselle odotetaan lupaa palata kouluun tai päivähoidon, kun niitä testejä ei saada. Koulut lähettävät lapsia takaisin koulusta nuhan takia edelleen.

Arvoisa puhemies! Huoli työpaikoista on kyllä suuri. UPM, Finnair, Viking Line, Lapin matkailu ovat kertoneet nyt aivan viime päivinä merkittävistä alasajoista ja irtisanomisista. Nyt teiltä, arvoisa hallitus, ennen muuta pääministeri Sanna Marinilta, odotetaan toimenpiteitä, että tähän maahan saataisiin työtä, kasvua, sillä pian näitä pienituloisia lapsiperheitä, jotka elävät perustoimeentulon varassa, [Puhemies koputtaa] on paljon enempi kuin tällä hetkellä, jos te vielä syksyn ja kesän jälkeen istutte kädet taskuissa.

14.25 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Koronaepidemia on koetellut. Monilla taloudellisesti heikommassa asemassa olevilla henkilöillä ja perheillä on ollut tiukkaa jo ennen koronaa, ja nyt koronaepidemian tuomien rajoitusten, lomautusten ja työttömyyden vuoksi ja epidemian aiheuttamien ylimääräisten kustannusten vuoksi tilanne on entistäkin tukalampi.

On todella hyvä, että perustoimeentulotukea saaville tulee tämä 75 euron epidemiakorvaus eikä tämä korvaus vaikuta muutoin toimeentulotukea myönnettäessä. Tämä esitys on todella kannatettava — kiitos siitä.

Näin keliakiaviikolla haluan muistuttaa, että keliakiaa sairastavilla, ehdotonta gluteenitonta ruokavaliota aina tarvitsevilla, erityisruokavaliosta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia on jatkuvasti epidemiasta huolimatta yli 60 euroa kuukaudessa. Tämä on iso raha varsinkin, jos perheessä on useita keliakikkoja.

Gluteenittomasta ruokavaliosta aiheutuvat kustannukset kuuluvat täydentävän toimeentulotuen piiriin, ja on ehdottoman tärkeää, että näin myös toimitaan. Monissa kunnissa tämän asian kanssa on kuitenkin ongelmia: näitä kuluja ei jostain syystä ole hyväksytty täydentävän toimeentulotuen piiriin. Tämä asia on tietysti kunnissa korjattava asia, mutta tässä talossa pikaisesti korjattava asia on se keliakiakorvaus, sen takaisin saaminen. Viime vuonna tein lakialoitteen keliakiakorvauksen palauttamisesta, ja sen allekirjoitti 67 kan-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

sanedustajaa. Hallitus lupasi tehdä selvityksen keliakiakorvauksesta, ja kyselenkin nyt, missä nämä tulokset ja toimet korvauksen palauttamiseksi viipyvät.

Viime vuoden lopulla keliakiakorvausasia käsiteltiin myös valtiovarainvaliokunnassa, ja tämä sali hyväksyi loppuvuodesta yksimielisesti valtiovarainvaliokunnan lausuman, jossa ”eduskunta edellyttää, että keliakiakorvauksen palauttamiseen liittyvä selvitys tehdään pikaisesti ja keliakiakorvauksen palauttamisen vaatimat kustannukset otetaan huomioon seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 21—24”. Eduskunta edellyttää, että edetään pikaisesti. Mikä on hallituksen käsitys pikaisesta? Keliakikot tarvitsevat gluteenitonta ruokaa joka päivä ja joka päivä ekstra rahaa tähän ruokaan. Kysynkin arvon ministeriltä: saadaanko keliakiakorvausasia nopeasti eteenpäin?

Tämän koronakriisin aikana myös ruokajonot ovat kasvaneet. Ruoka-avun tarve on jopa kolminkertaistunut, mutta jaettavassa ruoassa on vain harvoin gluteenitonta, joten keliakikot ovat vieläkin tukalammassa tilanteessa. Keliakialiitossa käynnistimme kesällä erittäin suureen tarpeeseen tulleen Gluteeniton ruoka-apu -keräyksen, mutta se ei kuitenkaan ole ratkaisu asiaan, vaan keliakiakorvaus tarvitaan todella kipeästi, nopeasti takaisin. Kysynkin arvon ministeriltä: Toimiiko hallitus? Mikä on tämän asian tilanne?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pysytään käsiteltävänä olevassa asiassa.

14.28 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa rouva puhemies! Mikään ei ole poliitikolle poliittisesti yhtä helppoa kuin puhua vähäosaisista ja lisätä erilaisia sosiaalietuksia. Harva viitsii esittää kriittisiä näkemyksiä, koska kaikki tietävät, mitä niistä seuraa: pöyristymistä, ihokkaiden repimistä ja hurskastelevaa älämölöä siitä, että taas köyhiä kyykytetään. Päätäjien velvollisuus on kuitenkin kantaa kokonaisvastuuta yhteiskunnasta ja sen tulevaisuudesta.

Sosiaaliturva- ja köyhyyspopulismissa on suuria vaaroja. Olemme kaikki samaa mieltä siitä, että köyhyyden äärimmäisiä muotoja pitää torjua tulonsiirroilla. Samalla on ymmärrettävä, että valtiolla on tähän tarkoitukseen vain ne varat, jotka se pystyy hankkimaan lähinnä verottamalla suomalaista työtä ja yrittämistä. Sosiaaliturvapopulismi johtaa helposti siihen, että järjestelmä tuhoaa omaa rahoituspohjaansa ja itse asiassa lisää köyhien määrää. Koska tulonsiirrot rahoitetaan verottamalla työtä ja yrittämistä, tulonsiirtojen kasvattaminen merkitsee työn ja yrittämisen korkeampaa verottamista. Se taas tarkoittaa sitä, että yrittämisen ja työn vastaanottamisen kannattavuus vähenee. Ei kai kukaan ole niin hullu, että tekisi töitä ilmaiseksi.

Kasvavaa verotaakkaa ei globaalissa taloudessa voida kompensoida nimellispalkkoja korottamalla, koska se tuhoaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja sitä kautta työpaikkoja, kuten tässä on viime päivinä nähty. Työn ja yrittämisen kannustavuutta voidaan lisätä kasvattamalla käteenjääviä tuloja. Niihin voidaan vaikuttaa suoraan poliittisilla päätöksillä. Liian suuri osa ihmisten tuloista menee suoriin ja epäsuoriin veroihin, asumiseen, liikkumiseen, lämmitykseen ja niin edelleen, hiukan riippuen siitä, asuuko henkilö kaupungissa vai maalla.

Ikävä kyllä hallituksen politiikka iskee tavallisen palkansaajan ja yrittäjän kukkaraan. Hyvin konkreettisenä esimerkkinä voidaan mainita polttoaineveron korottaminen. Se nostaa liikkumisen hintaa ja kuljetusten hintaa ja sitä kautta kaikkien kuljetettavien tuotteiden hintaa. [Paavo Arhinmäki: Onko mitään mielipidettä tästä itse esityksestä?] Tämä taas näkyy kauppalaskussa ja toisaalta tappaa työpaikkoja suoraan kuljetusalalla ja epäsuorasti vientiteollisuudessa. Jos köyhyyttä pyritään poistamaan ainoastaan parantamalla sosiaali-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

etuksia, tuloksena on entistä enemmän köyhiä. Ainoa kestävä tapa torjua köyhyyttä on lisätä tuottavan työn määrää, ja se onnistuu vain keventämällä palkansaajan ja yrittäjän vero- ja maksutaakkaa.

”No millä sitten rahoitetaan sosiaaliturva?”, älähtää vasemmistopopulisti. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Tavoitteena tietysti pitää olla, että meillä on vähemmän sosiaaliturva-asiakkaita ja enemmän työssäkäyviä, palkallaan toimeentulevia ihmisiä. Silloin meillä on varaa pitää huolta myös niistä, jotka apua tarvitsevat.

Kiitoksia. [Paavo Arhinmäki: Ei sanaakaan kolmessa minuutissa itse esityksestä!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ymmärrän hyvin sen, että on halukkuutta keskustella monista eri aiheista, mutta muistutan edelleenkin, että tässä on käsittelyssä esitys epidemian korvauksesta ja toimeentulotukilain väliaikaisesta muuttamisesta.

14.32 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Kuulosti siltä, että perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho vastustaa tätä kaikista köyhimmille suomalaisille annettavaa koronakorotusta. Ehkä seuraavat perussuomalaisten puhujat voivat tarkentaa, onko tämä todella perussuomalaisten linja. Suoraa vastausta puheessa ei tullut, mutta kyllä se rivien välistä oli luettavissa, [Jussi Halla-aho: Siitä älämölöstä mainitsin!] että Halla-ahon mielestä kaikista vähävaraisimmat eivät tätä koronakorotusta perustoimeentulotukeen ansaitse, mutta ehkä tarkennatte puolueen kantaa. [Paavo Arhinmäen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Korona ei ole ainoastaan terveydellinen ongelma, vaan se on myös taloudellinen ongelma monille suomalaisille työttömyyden, lomautusten ja monenlaisten lisäkulujen takia. Hallitus on jo helpottanut koronan takia työttömäksi tai lomautetuksi joutuneiden taloudellista asemaa sekä lapsia kotona hoitaneiden tilannetta. Kuitenkin kaikista heikoimmassa asemassa olevat ihmiset jäivät näiden tukitoimenpiteiden ulkopuolelle. Kaikista vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevat ihmiset ovat usein pitkäaikaisesti perustoimeentulotuen varassa. Nyt hallitus tuo eduskuntaan tämän erittäin tervetulleeseen esityksen toimeentulotuen koronakorotuksesta, ja sillä nimenomaan helpotetaan kaikista köyhimpien tilannetta. Ruoka-avun tarve on tänä vuonna lisääntynyt, vuokratästit ja muut velkaongelmat ovat yleistyneet. Vähimmäisturvan varassa elävien tulotaso on niin matala, ettei heillä ole yhtään liikkumavaraa ylimääräisten kulujen edessä. Suomi on myös saanut toistuvasti moitteita Euroopan neuvostolta liian matalasta sosiaaliturvasta. Nyt jos koskaan ihmisten toimeentuloa kannattaa tukea, jotteivät ongelmat pahene ja velkakierteet syvene.

Arvoisa puhemies! Viimesijainen sosiaaliturva ei huomioi tai korvaa hakijan ja perheen lisääntyneitä elinkustannuksia poikkeuksellisissa tilanteissa. Näin ollen käsittelyssä oleva lakiehdotus väliaikaisesta toimeentulotuen koronakorotuksesta on paikallaan. Arvion perusteella korotusta maksettaisiin noin 150 000 kotitaloudelle. Tuki kohdentuisi erityisesti yksin asuville sekä yksinhuoltajille. Korotus parantaa suoraan heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien ihmisten käteenjääviä tuloja, ja sillä voi olla olennainen merkitys monen perheen ruokaturvalle ja päivittäiselle selviytymiselle. Sillä voi olla olennainen merkitys monen köyhän lapsiperheen joululle: ehkä kerrankin on käytettävissä hieman enemmän rahaa. Kiitokset hallitukselle ja ministeri Pekoselle siitä, että tämä esitys on tuotu eduskuntaan ja myös näitä ihmisiä on muistettu.

On myös muistettava, että nämä toimeentulotuella elävät, kaikista vähävaraisimmat suomalaiset elävät kädestä suuhun ja käyttävät rahansa kotimaan kulutukseen. Sen lisäksi,

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

että toimeentulotuen koronakorotus antaa kertaluontoisen helpotuksen vähävaraisille kotitalouksille, tällä epidemiakorvauksella on myös Suomen taloutta elvyttävä makrotaloudellinen vaikutus, joten sitä kautta se auttaa myös suomalaisia yrityksiä. — Kiitos.

14.35 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Koronan johdosta on jouduttu kohdentamaan tukea moneen eri suuntaan, ja hyvä niin, että olemme voineet sen tehdä. On tehty tukiratkaisuja yritysmaailmalle, yhdistystoimijoille, järjestökentälle ja nyt myös kaikista vähävaraisimmille kansalaisille, ja se on tietysti ihan oikeus ja kohtuus. Siinä missä parempiosaisetkin ovat saaneet vaikeassa tilanteessa apua, niin myöskin ne, joilla on siellä kukkaron pohjalla kaikkein vähiten ammennettavaa, saavat apua.

Edustaja Arhinmäki nosti erittäin tärkeän kysymyksen, jossa myös itse vetoan meihin täällä eduskunnassa, että kyettäisiin löytämään ratkaisu tähän veronpalautusasiaan, koska se on tavallaan sitten taas se tilanne, jossa toinen käsi antaa ja toinen käsi ottaa, ja se kai ei ole ollut lähtökohtainen tarkoitus.

Korona valitettavasti elää hyvin vahvasti täällä meidän keskuudessamme ja vaatii meiltä kaikilta toimia myöskin jatkossa, ja sen takia minä toivon, että se poliittinen nokkiminen jätettäisiin ihan tuonne lintulaudalle. Siellä sillä on jotain merkitystä ja tehokkuutta, mutta keskinäiseen nokkimiseen täällä eduskunnassa ei varmasti ole aihetta, koska meillä on vuosien elvytys ja vuosien uudelleenrakennustyö edessä, ei pelkästään Suomessa vaan koko Euroopassa ja koko maailmassa, liittyen koronaan ja sen aiheuttamiin ongelmiin, vaikeuksiin, yrityskentän muuttumiseen, työpaikkojen menettämiseen ja niin edelleen.

Toivon, että meiltä kaikilta löytyy edelleen intoa ja aktiivisuutta toimia niin omassa arjessamme, että me pystyisimme koronaa edelleen torjumaan eikä lähdetäisi leväperäisesti menemään tuolla omassa arjessamme niin, ettei välitetä vähääkään itsestämme ja vielä vähemmän muista. Sen takia toivon, että meistä jokainen vie sitä viestiä omissa verkostoissaan eteenpäin, että nyt on aika suojautua ja pitää huoli siitä, että tauti ei lähde uudelleen leviämään, jotta ne yritykset, jotta kaikki toimialat voisivat toimia myöskin jatkossa, myöskin matkailu. Eihän meillä ole edellytyksiä avata yhteiskuntaa, avata lentoliikennettä, jos me emme saa pidettyä tautitilannetta kurissa ja järjestyksessä.

Mutta kiitos hallitukselle hyvästä esityksestä, ja toivon, että meiltä löytyy tästä talosta viisautta ja järkeä ratkaista se veronpalautuksiinkin liittyvä kysymys. — Kiitos.

14.38 Ari Koponen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kaikkein heikoimmassa asemassa olevia pitäisi aina pystyä auttamaan, mutta tästä päästäänkin kysymykseen, onko tuen kohdistamisen muoto tässä hallituksen esityksessä oikea. Isossa kuvassa vaarana on, että kaikille jaetaan kaikkea ja kohta kukaan ei saa mitään. Hallitus haluaakin maksaa neljän kuukauden ajan 75 euron lisäkorvauksen kaikille perustoimeentulotukea maaliskuusta—heinäkuussa saaneille. Hintalappu veronmaksajille on 60 miljoonaa euroa. Perusteena käytetään sitä, että lapsiperheiden kustannukset ovat nousseet, kun lapset ovat joutuneet syömään kotona päiväkodin tai koulun sijasta, mutta siitä huolimatta tukea esitetään kaikille perustoimeentulotuen saajille, olipa heillä lapsia tai ei. Jos tämä on perustelu, miksei vastaavaa 75:tä euroa kohdenneta toimeentulon sijasta lapsilisään?

Hallituksella alkaa olemaan tästä paljon muitakin esimerkkejä, kuten oppivelvollisuuden pidentäminen, missä aivan kaikille perheille varallisuudesta riippumatta kaikki koulu- materiaaleista lähtien on ilmaista, vaikka suurin osa perheistä pystyisi maksamaan itse oppikirjat ja koulumatkat.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Emme pysty pitämään Suomen hyvinvointia yllä emmekä auttamaan heikoimmassa asemassa olevia ilman toimivia työmarkkinoita ja teollisuudelle otollista toimintaympäristöä, missä se pystyy toimimaan kannattavasti ja palkkaamaan lisää työvoimaa. Raha näihin avustuksiin tulee vain tuottavasta työstä ja verotuloista. Voidaan kerrata tämä vielä uudelleen: raha heikoimmassa asemassa olevien auttamiseen tulee vain työstä ja verotuloista. Työ on mitä parasta apua myös esimerkiksi mielen ongelmiin ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Vastuullisesta taloudenpidosta hyötyvät myös apua tarvitsevat.

14.39 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Harva suomalainen on selvinnyt koronakriisistä ilman, että se on tavalla tai toisella muuttanut arkea ja aiheuttanut ylimääräisiä kustannuksia. Hallitus esittää neljän kuukauden ajaksi toimeentulotukiasiakkaina jo keväällä olleille lisää tukea 75 euroa kuukaudessa joulun asti henkilöä kohti, kaikkiansa 60 miljoonaa euroa. Taas jaetaan kakkua, jossa ei olisi, mistä jakaa.

Tämä esitys ei ole mitään muuta kuin äänestäjien äänen kalastelua koronan varjolla. En kiellä sitä, etteikö lisätuki olisi monelle tarpeen — aivan taatusti on — ja olisi muillekin kuin toimeentulotuella eläville, mutta tällainen jakomekanismi on aivan väärä tapa. Hallitus lupaa ihmisille milloin vappusatasia, virikeseteleitä ja nyt sitten tätä joululahjarahaa. [Paavo Arhinmäki: Ei tätä luvata, tämä annetaan!] Ja mistä te tämän rahan otatte? Velalla ja veronkorotuksilla. Siitä on muuten vastuullisuus kaukana.

14.41 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on tukea taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä tilanteessa, jossa koronavirus-epidemia ja sen vuoksi säädetty poikkeus- ja rajoitustoimet ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kuluja ja kustannuksia.

Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne on kevään aikana hankaloitunut. Eri-tyisesti se näkyy kadulla elävien henkilöiden osalta, kun ruoka-avun tarve on lisääntynyt mutta toisaalta silloin myöskin monen palvelun tarjonta on vähentynyt. Rahalle on varmasti käyttöä, ja se menee tarpeeseen. Tämä 75 euron määräaikainen korotus toimeentulotukeen parantaa näiden ihmisten tilannetta. Sinällänsä on harmillista, että tämä tuki tulee jälkikäteen, ja varmasti, jos ajatellaan, että tällä pystyttäisiin ehkäisemään esimerkiksi pelivelkoja, niin ne velathan on jo tehty ja vipit otettu, eli siihen ei tämä raha nyt suoranaisesti auta.

Toinen asia, mitä itse tässä pohdin, on monet opiskelijat ja pienituloiset eläkeläiset. Opiskelijathan pääsääntöisesti eivät perustoimeentulotukea edes saa. Eläkeläisetkin sinnittelevät hyvin pienillä tuloillaan, ja varmasti heillä olisi ollut tämä tarve lisätukeen huomioiden erityisesti, että he ovat riskiryhmässä ja heitä on vahvasti suositeltu pysymään kotona ja heidän jos kenen on tarvinnut niitä ruokapalveluja kotiin tilata.

Samoin nostan tässä esille lapsiperheet, joihin korona on erityisesti kohdistunut. Keväällä oli etäopetusta, monessa kunnassa ei kouluruokaa saanut tai oli eväspussitarjoilu sitä tarvitseville aika korkean kynnyksen takana. Kyllä lapsiperheet tarvitsevat lisätukea, ja tämä korona-aika on tuntunut monen perheen pussissa.

Eli tämän esityksen yhdenvertaisuus, tasa-arvoisuus muihin vastaavassa tilanteessa oleviin — sitä lähinnä peräänkuulutan. Muuten toki tämä tuki on varmasti kaikille nyt sitä saaville tarpeen, ja on tärkeää, että nyt jatkossa myöskin sote-järjestöjen rahoitus turvataan, koska ne myöskin tekevät sitä todella tärkeää työtä vähäosaisten [Puhemies koputtaa] parissa.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

14.44 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Epidemiakorvauksen tarkoitus on kompensoida yhteiskunnan pienituloisimmille edes joitain niistä koronakeväänä kasvanneista kustannuksista, joiden kanssa he ovat joutuneet elämään. Tämä esitys olisi ehditty viedä läpi eduskunnasta ennen kesätaukoa, mutta samanlaista kiirettä ei pidetty kuin miljardien yritystukien, maksuhelpotusten ja työlainsäädännön heikennysten kohdalla. Näihin jälkimmäisiinhan osoitettiin noin 20 miljardia euroa. Tähän epidemiakorvaukseen on osoitettu noin 60 miljoonaa euroa. Se hyvä puoli tässä ajankäytössä tietysti on, että esitystä voidaan tietyiltä osin vielä eduskunnassa korjata. Siinä on nimittäin muutama ongelma.

Tämä epidemiakorvaus eli 75 euron veroton tuki henkeä kohden on totta kai merkittävä ja tulee vaikkapa monen koulunsa aloittaneen lapsen perheessä kipeään tarpeeseen. Tukeen olisi oikeus henkilöllä tai perheellä, joka on saanut perustoimeentulotukea maalisi—heinäkuussa 2020 ja lisäksi saa perustoimeentulotukea maksukuukautta edeltävänä kuu-kautena.

Sen lisäksi, mitä edustaja Arhinmäki totesi täällä veronpalautuksista, tässä esityksessä on yksi isompikin valuvika, jonka toivoisin eduskunnan korjaavan. Nimittäin suuri joukko iäkkäitä, monisairaita ja vammaisia uhkaa jäädä korvauksen ulkopuolelle. Tämä koskee myös suurta osaa omaishoitajakotilouksista. Nämä ryhmät ovat olleet tammi—helmi-kuussa toimeentulotuen asiakkaita, saaneet tukea muun muassa lääkkeisiin ja sairauskuluihin. Toimeentulotuen tarve on monilla heistä loppunut, kun omavastuut ovat täyttyneet. Myös niillä, jotka ovat saaneet toimeentulotukea vielä maalisi—heinäkuun tarkastelujak-solla, on toimeentulotuen asiakkuus syksyyn mennessä loppunut. Tämä sairaiden ja iäkkäi-den koronariskiryhmä on kärsinyt kevään kuluessa kaikkein eniten viruksesta ja eristämis-politiikasta, mutta he eivät saisi tällä esityksellä nyt mitään. Esityksen perusteluissa arvi-oidaan, että 29 prosenttia niistä kotitalouksista, jotka keväällä saivat toimeentulotukea, ei sitä syksyllä saa ja siksi jää ilman epidemiakorvausta. Lisäksi siis vaille epidemiatukea jää-vät ne henkilöt, jotka jäävät toimeentulotuen varaan vasta syksyllä, ja ne, jotka sattuvat saamaan veronpalautusta nyt syksyn aikana.

Ylipäätään tämän sinänsä hyvää tarkoittavan ja monen kohdalla myös käteenjäävää ra-haa lisäävän esityksen heikkous on siinä, että siinä toimeentulotuen asiakkaat nähdään yh-tenä tulonsaajaryhmänä, vaikka tosiasiallisesti toimeentulotukeen turvautuvat hyvin monen-laiset ihmiset hyvin monenlaisissa elämäntilanteissa, monet vain lyhyen aikaa. Vuonna 2019 toimeentulotukea saaneista kotitalouksista lähes 40 prosenttia sai sitä vain 1—3 kuu-kauden ajan. [Puhemies koputtaa]

Edelleen yhteiskunnan pienituloisista suuri osa jää vaille koronakorvausta. Sellainen olisi edelleen tarpeen myös kulutuskysyntää elvyttävänä toimenä. [Puhemies koputtaa] Esitystä on mielestäni korjattava eduskunnassa nykyistä kattavammaksi niin, että nämä mainitsemani ihmisryhmät voivat epidemiakorvauksen muodossa tai toisessa saada. — Kiitoksia, puhemies. [Ville Tavio: Asiallinen puheenvuoro!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän 45 minuutin keskusteluosuuden päättää ministeri Pe-konen — 2 minuuttia.

14.47 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos koko salille vasemmalta oikealle hyvästä keskustelusta. Ymmärsin, että perussuomalaisia lukuun ottamatta koko sali tukee tätä esitystä. Hieman minua hämmänsi tuossa perussuo-malaisten puheenjohtaja Halla-ahon puheenvuoro, josta ymmärsin, että Halla-ahon mieles-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

tä tämän kriisin seurauksista tulisi kaikista köyhimpien maksaa muita kovemmin. Perussuomalaiset kyllä tukivat yritystukia eivätkä siihen kritiikkiä antaneet, mutta tämä kaikista heikoimpien tukeminen teiltä kritiikkiä saa. [Mari Rantasen välihuuto]

Edustaja Koponen nosti esiin lapsilisät: miksei lapsilisiä korotettu sen sijaan, että toimeentulotuen saajien etuutta korotettiin. Siitä syystä, että lapsilisiä on universaalia ja saajajoukko on varsin iso, jolloin tämä tukisumma olisi jäänyt varsin pieneksi, ja tässä haluttiin tukea taloudellisesti kaikista heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä.

Puhemies! Haluan vielä todeta, että tämä epidemiakorvaus ei tietenkään ole ainoa toimi, jolla on tuettu ihmisiä taloudellisesti tämän koronakriisin aikana. Keväällä muun muassa parannettiin työttömyysturvaa esimerkiksi omavastuupäivät poistamalla ja sen kestoä pidentämällä.

Täällä kiinnitettiin myös erityistä huomiota lapsiperheisiin, lapsiperheiden asemaan, ja on totta, niin kuin edustaja Räsänen tuossa aikaisemmin totesi, että kiireessä ei ehditty lapsivaikutuksia laajalti tehdä, mutta täytyy todeta, että toimeentulotuen saajissa on yli 20 000 yksinhuoltajaa ja yli 11 000 kahden huoltajan perhettä, eli kyllä tämä vahvasti myöskin kaikista taloudellisesti heikoimmassa asemassa oleviin lapsiperheisiin tulee positiivisesti vaikuttamaan.

Toivon todella, että sosiaali- ja terveystieteiden tällä käsitellessään löytää vielä ratkaisuja niihin pulmiin, jotka tässä keskustelussa nousivat esille. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.50.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.35.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn 5. asiakohdan käsittelyä.

15.35 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin surullinen ja hämmästyntynyt siitä, että perussuomalaiset puheenvuorojensa valossa näyttävät vastustavan tätä kaikista köyhimmille suomalaisille perheille tarkoitettua väliaikaista epidemiakorvausta toimeentulotukeen, mutta onneksi me täällä vasemmalla laidalla olemme koko tämän koronakriisinkin ajan kantaneet suurta huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevien taloudellisesta tilanteesta. [Riikka Purra: Kantaisittepa maksajistakin!] Vähimmäisturvan varassa elävien tulotaso on todellakin niin matala, että joustoa ylimääräisiin kuluihin, kuten etäkoulun kasvattamiin ruokakustannuksiin, saatikka kaupan kotiinkuljetuksiin, ei ole olemassa. Koronakriisi onkin vaikuttanut kaikkein eniten juuri kaikista pienituloisimpien elämään ja toimeentuloon. Ongelmat ovat kasvaneet niillä henkilöillä ja niissä perheissä, joissa toimeentulon kanssa on jo muutenkin ollut vaikeuksia. Olen huojentunut siitä, että vasemmistolijon vaatima toimeentulotuen määräaikainen korotus on viimein käsiteltyssä tässä salissa. Tämä on ahdingossa eläville perheille erittäin tärkeä apu.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Arvoisa rouva puhemies! Taloudelliset ongelmat ovat lisääntyneet koronaepidemian aikana. Sosiaalityöntekijät ovat arvioineet tuoreimmassa sosiaalibarometrissä, että ruoka-avun tarve on kasvanut ja täydentävän toimeentulotuen hakemukset ovat lisääntyneet. Myös vuokratästäjiä ja velkaongelmia on yhä enemmän. Tähän suuntaan me emme halua Suomeamme viedä, ja siksi tätä kurssia on nyt käännettävä.

On tärkeää todeta, että tämä hallitus on pienituloisten asialla. Erityisesti pienituloiset lapsiperheet ovat joutuneet kärsimään korona-aikana kasvaneista menoista ja pienentyneistä tuloista. Tiedämme, että perusturvan riittämätön taso on lapsiperheiden toimeentulo-avaikkeuksien tärkein syy. Monet joutuvat selviämään kaikkein viimesijaisimmaksi turvaksi tarkoitettulla toimeentulotuella. Nämä perheet ansaitsevat yhteiskunnan tuen, erityisesti tämän vaikean kevään ja kesän jälkeen. Tämä väliaikainen epidemiakorvaus on toimeentulotuen näkökulmasta etuoikeutettua tuloa eli se ei vaikuta perustoimeentulotuen määrään. Näin se on käytännössä toimeentulotuen 75 euron korotus henkilöä kohden. Pienituloisille toimeentulotuen varassa eläville lapsiperheille tässä on kyse merkittävästä arkielämää helpottavasta avusta.

Arvoisa rouva puhemies! Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien tukeminen vaikeiden aikojen yli on järkevää, ja se on myös oikeudenmukaista. Hallituksen esitys on osoitus siitä, että on otettu vakavasti pyrkimys entistä yhdenvertaisempaan maahan, [Puhemies koputtaa] jossa luottamus lisääntyy ja jokainen ihminen on arvokas.

15.39 Ville Tavio ps: Rouva puhemies! Perussuomalaiset luonnollisesti kuulevat valtiokunnassa asiantuntijoita ja katsovat tätä pakettia myös kokonaisuutena. Joku tämänkin 60 miljoonaa euroa maksaa. Ei voi olla niin, että kukaan ei enää koko eduskunnassa pidä huolta valtiontaloudesta, vaan aina vedotaan siihen, että nyt tämä on niin tärkeä menoerä, että tämä täytyy tehdä ilman säästöjä. Perussuomalaiset ovat esittäneet säästöjä, tulemme esittämään säästöjä, ja vastapainoksi hallituksesta toivoisin jonkun kertovan, missä on se 60 miljoonan euron säästö — vai onko niin, että valtionvelkaa ei tarvitse ikinä maksaa, niin kuin on vasemmistoliitosta kuultu väitettävän. Sinänsä tämä esitys ei ole saanut lausuntokierrosta, joten siinä on vielä asiantuntijakuuleminen tarpeen.

On puhuttu aika paljon syksyllä odotettavista työllisyystoimista, mutta ei kuitenkaan ole tämän esityksen työllisyys- tai työttömyysvaikutuksia selvitetty, koska ilmeisesti perusteoriassa kuitenkin se kannattavuus ottaa työtä vastaan heikkenee, jos sosiaaliturvan määrä kasvaa, eli niin sanottu kannustinloukku siinä jyrkkenee. Ehkä sinänsä selvityksen arvoisen näkökulma.

Paljon on puhuttu siitä, että annetaan köyhimmille suomalaisille tukea. Täytyy huomauttaa, että kyllä tukea menee nyt muillekin kuin suomalaisille, koska esimerkiksi pääkaupunkiseudulla toimeentulotuen asiakkaista noin 40 prosenttia on maahanmuuttajia, joten osaltaan tässä on myös tällainen väestösuhteellisesti aika vahva tukipainotus maahanmuuttajaväestöön. Koko maassa noin 25 prosenttia tuen saajista on nyt sitten oletettavasti maahanmuuttajataustaisia.

Tasapuolisuus tässä esityksessä on kyseenalainen. Vasemmistoliiton edustaja Yrriäho mielestäni hyvin luetteli niitä ryhmiä, jotka jäävät ilman, mutta haluaisin kysyä hallitukselta: Miksi ette esitä tukea koronaepidemian aikana työttömäksi tai lomautetuksi jääneille, vaan nyt esitätte tukea niille, jotka ovat saaneet perustoimeentulotukea jo maaliskuun alusta eli ennen koronaepidemian alkua? Tämän perusteella hallituksen linja on, että yksikään koronaepidemian aikana lomautettu tai työttömäksi jäänyt ei saa senttiäkään lisää tukea.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

15.41 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Det här stödet är viktigt för de personer som har det ekonomiskt sämst ställt i samhället. Det är ett välkommet och viktigt förslag. Tack till regeringen och minister Pekonen för det.

Min fråga är hur man har tänkt att lagen ska tillämpas på Åland. Det här lagförslaget gavs redan till riskdagen i juni, men senare i juni har social- och hälsovårdsministeriet varit i kontakt i ärendet med Ålands landskapsregering och diskuterat frågan. De sakerna har ändå inte kunnat tas i beaktande eftersom lagförslaget då redan var avgett till riksdagen.

Frågan om ansvarsfördelning mellan Åland och riket gällande den här typens frågor är alltid lite knepig, men i just det här specifika fallet finns goda skäl kring varför den temporära ändringen också skulle gälla på Åland. Detta eftersom undantagstillstånd varit utlyst och restriktioner införts av statsmakten också på Åland. Undantagstillståndet gjorde nämligen att statens restriktioner stod ovanför självstyrelsens behörigheter också på de områden som normalt är Ålands egen lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen. Därför har alla stöd som utformats också hittills gällt på Åland, då Åland själv inte haft egen behörighet att påverka hur restriktioner och andra begränsningar utformats under undantagstillståndet.

Det här ingen kritik. De här kan vara komplicerade saker, och det är första gången vi står inför de här frågeställningarna också i förhållande till Ålands självstyrelselag. Men just därför är det också viktigt att få de här sakerna rätt. Därför undrar jag hur man tänkt att lagen ska tillämpas på Åland, och jag skulle vilja att social- och hälsovårdsutskottet hörde landskapsregeringen i frågan.

Det har mellan landskapsregeringen och social- och hälsovårdsministeriets tjänstemän diskuterats konkreta skrivningar som skulle klargöra frågan. De diskussionerna har varit mycket konstruktiva har jag förstått, men de har diskuterats först efter att lagen gavs till riksdagen då det har varit så bråttom med den. Därför har man inte kunnat beakta dem i regeringspropositionen. De ändringsförslagen — och jag har förstått, senast i dag, att det finns sådana skrivningar — kunde utskottet dock ta ställning till i utskottsbehandlingen och säkerställa att lagen också gäller på Åland.

Ärade fru talman! Avslutningsvis är det viktigt att påminna om att coronakrisen har slagit otroligt hårt mot Åland på ett sätt som man på Åland aldrig hade kunnat föreställa sig. Även om antalet smittade varit mycket lågt, och senaste fallet varit 20 juli — vilket är mycket fint och glädjande — så har den ekonomiska effekten varit brutal då krisen slagit mot hjärtat i Ålands ekonomi: sjöfart och turism. Arbetslösheten har ökat från drygt 3 procent till 13 procent, och därför är alla stöd välkomna också på Åland under den här exceptionella tiden.

15.48 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on nyt siis käsittelyssä epidemiakorvaus, joka on suuruudeltaan 75 euroa kuukaudessa henkilöä kohden. Se maksetaan syys— joulukuulta, se on veroton, ja sen saamisen edellytyksenä on edellisenä kuukautena saatu toimeentulotuki, ja se tulee automaattisesti järjestelmän kautta. Arvioiden perusteella sitä tullaan maksamaan noin 155 000 kotitaloudelle.

Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua olen kuunnellut, niin olen saanut sen käsityksen, että lähes kaikki eduskuntapuolueet kannattavat pääpiirteissään tätä, paitsi perussuomalaiset, ja se on juuri se kysymys, jota itse tässä pohdin, kun olen ymmärtänyt aiemmin, että perussuomalaiset olisivat sen kaikkein heikoimman kansanosan puolella, mutta ilmeisesti näin ei ole.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Itse ajattelen niin, että tämä on hyvä kädenojennus, koska se tulee järjestelmän kautta, josta tiedetään, ketkä siellä ovat jo valmiiksi heikoimmassa asemassa. Mehän tiedämme, että esimerkiksi päivähoidosta ja koulusta pois jääminen aiheutti paljon kuluja lapsiperheille muun muassa lisääntyneiden ruokakustannusten muodossa.

Täällä edustaja Yrttiaho toi esiin sen, että voi olla, että tässä lakiesityksessä on sellainen ongelma, että joukko iäkkäitä, monisairaita ja vammaisia saattaa jäädä sen ulkopuolelle, niin että toivon tietysti, että kun valiokunnassa tätä käsitellään, niin myöskin tältä osin käydään läpi mahdolliset porsaanreiät.

Mutta, arvoisa puhemies, nostaisin vielä sellaisen asian esiin, että kyllä kuitenkin työttömyys on se kaikkein suurin ongelma köyhyydessä. Meillä on tällä hetkellä noin 47 000 työtöntä enemmän kuin vuosi sitten, ja pitäisin todella tärkeänä, että hallitus tuo niitä esityksiä, joilla työttömyydestä päästään. Itse asiassa haluaisin ministerille täällä vielä tuoda kiitoksen siitä, että toitte ennen kesätaukoa tuon työttömyysturvan suojaosan noston 300:sta 500 euroon, ja toivon, että saadaan sitten selvitys siitä, millä tavalla se on vaikuttanut työttömyyteen.

Ja, arvoisa puhemies, vielä toinen asia. Se on se, että noiden pikavippien eli lyhytaikaisten kulutusluottojen korothan alennettiin 20:stä 10 prosenttiin, ja se on aiheuttanut vielä suurempia ongelmia monissa perheissä, joissa rahaa ei ole. Niiltä ovat loppuneet kokonaan mahdollisuudet hakea luottoja, tai sitten ne ovat edelleen hakeneet kovin hankalia luottoja, joissa on edelleen korkeat korot ja kulut. Näin ollen pitäisin tärkeänä sitä, että esimerkiksi Takuusäätiön ja kuntien kautta annettavan sosiaalisen luotonuksen kautta pidettäisiin huolta siitä, että ihmiset saavat esimerkiksi tilapäisiin [Puhemies koputtaa] menoihin ja investointeihin rahaa. [Puhemies koputtaa] Myöskin Kuluttajaliitto on pitänyt näitä asioita esillä ja korostanut sitä, että matalakorkoisia luottoja tulee tarjota valtakunnallisesti.

15.51 Heidi Viljanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Keväällä, ennen kuin jäimme istunto-tauolle, käsitelimme pitkään, kuukausitolkulla, erilaisia koronatukitoimia ja eri tahoille haimme apuja ja keinoja, miten tästä kriisistä selviydyttäisiin. Jo silloin keskustelimme myös siitä, miten koronaasta kärsivät erityisesti ne, joilla on muutenkin, jo ennestään, kaikkein vaikeinta. Nyt vihdoinkin meillä on käsittelyssä hallituksen esitys, jossa tähän asiaan ollaan tarttumassa.

Täällä on ollut todella hyviä puheenvuoroja asiaan liittyen, ja sanoisin, että tämä 75 euron suuruisen summa saattaa kuulostaa joistakin pieneltä, mutta se kuukausittainen lisä, joka tulee toimeentulotukea saavalle, on todella merkityksellinen juuri niille, joilla kaikkein vähiten on. Se vaatii valtiolta 60 miljoonan euron panostuksen, mutta sillä saadaan paljon hyvää ja taloudellista turvaa todella monille.

Hallituksen esityksessä mainitut SOSTen ja Takuusäätiön havainnot avun ja tuen tarpeen kasvusta ovat samansuuntaisia kuin mitä viestiä kuuluu myös kuntien sosiaalityöntekijöiltä, heiltä, jotka kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kanssa päivittäisen työnsä tekevät. Heitä meidän tulee tässä tilanteessa kuunnella.

Taloudellisen avun kohteena oleva joukko pitää sisällään paljon erilaisia ihmisiä, se on hyvin heterogeeninen ryhmä: työttömyyttä, lapsiperheitä, eläkeläisiä. Emme voi laittaa heitä samaan kategoriaan, että kaikki olisivat samanlaisista syistä toimeentulotuen saajia. Pitää myös muistaa, että tässä joukossa on paljon niitä, joille korona on aiheuttanut myös muita haasteita elämään. Monia päivittäisiä tukitoimia koronan vuoksi keskeytettiin: kuntouttavaa työtoimintaa, päivätoimintaa ja niin edelleen. Näistä seuraa puolestaan sitten

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

päihteiden käytön lisääntymistä, yksinäisyyttä ja monenlaista toimintakyvyn alenemaa. Sosiaali- ja terveystalouden järjestöt tekevät äärimmäisen tärkeitä töitä näiden ihmisten kanssa ja tuntevat nämä ihmiset ja ovat osoittaneet huolensa heistä.

Tänään täällä salissa on käytetty opposition, perussuomalaisten, taholta sanaa ”sosiaaliturvapopulismi”. Pitkään sosiaalityötä tehneenä voin sanoa, että edustan sitä ylpeydellä, jos se, että köyhiä puolustaa, on sitä, ja tulen tekemään sitä ilolla. Voin todeta, että kyllä kyyti olisi kylmää, jos meitä sosiaaliturvapopulisteiksi kutsuttuja ei olisi.

15.54 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin ohjeistuksen mukaan työhuoneessa tämän keskustelun alkuosan, ja täytyy sanoa, että asiasta oli ministeriltä erittäin hyvä esittely. Meillä on tässä tärkeä 60 miljoonaa euroa, joka suuntautuu tässä vaikeassa tilanteessa yhteiskunnan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien hyödyksi. Täällä käytettiin myös monia hyviä puheenvuoroja, ja sillä tarkoitan myös niitä puheenvuoroja, joissa pohdittiin, onko tässä mahdollisesti valiokuntavaiheessa jotain muutettavaa tai kehitettävää esimerkiksi kohdentamisessa tai tämän tuen saajien ryhmän laajentamisessa.

Edustaja Kauma äsken käytti puheenvuoron, jossa oikeastaan oli jokseenkin se tärkein, mitä tähän omaan puheenvuorooni olin ajatellut todeta, ja annan mielelläni tunnustusta yleensä yli puoluerajojen silloin, kun tunnen siihen tarvetta. Tässä selvästi myös kokoomuksen ja kristillisdemokraattien taholta annettiin tukea tälle hallituksen esitykselle, mutta perussuomalaisilla näytti nyt olevan joku kivi kengässä, ja koska tämä nyt on lähetekeskustelu — ja minä ymmärrän keskustelun niin, että silloin ei ainoastaan lueta ennalta kirjoitettuja julkilausumia, vaan myös keskustellaan — niin minä kuuntelin tarkasti nämä perussuomalaisten neljä puheenvuoroa, Halla-ahon, Simulan, Koposen ja Tavion. Ryhmäpuheenjohtaja Tavio jo vähän ehkä lievensi sitä kolmen edeltävän nimen kritiikkiä tässä, mutta siellähän tuli hyvin voimakasta kritiikkiä siitä, että tämä on jollakin tavalla, vanhaa sanontaa käyttäkseni, väärin sammutettu, että tämä on pelkkä tulonsiirto, jolla nyt yhteiskunta siirtää rahaa yhdestä taskusta toiseen taskuun. Mutta hyvänen aika, mitä tällaisessa tilanteessa juuri pitää tehdä, kun yhteiskunta on näin voimakkaassa ja syvässä kriisissä, joka ei kuitenkaan ole aivan kaikkia kansanosia eikä kaikkia sektoreita yhteiskunnassa vielä kouraus niin syvältä kuin eräitä alueita? Silloinhan meidän pitää tukea toinen toisiamme, ja tulonsiirrot ovat eräs keino, millä me tätä teemme. En vähättele 60:tä miljoonaa euroa. Se on yksi tuhannesosa valtion budjetista, noin 60 miljardista, mutta tietysti, jos aina vain ajatuksissa lisäämme yhden tuhannesosan ja taas yhden tuhannesosan, niin paljonhan me niitä tuhannesosia saamme. Ei se ole pieni raha, mutta kyllä Suomen valtion budjetti kestää sen yhden tuhannesosan eli tämän 60 miljoonaa euroa, ja tässä nimenomaan on nyt kysymys tulonsiirrosta, joka menee oikeaan kohteeseen.

15.57 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus tuo tämän esityksen, ja se tavallaan mielestäni myöskin kuvastaa sitä tahtotilaa, joka tässä koronan vastaisessa taistelussa on. Me tarvitsemme kaikki mukaan, kaikki kansalaiset mukaan yhdessä tiivistymään tätä ulkoista uhkaa vastaan. On tässä positiivisia merkkejä, kun esimerkiksi nyt tätä uutta Koronavilkku-sovellusta päivässä ladattiin miljoona, että kansalaiset ovat valmiita olemaan mukana tässä, mutta kyllä myös sen, miten onnistumme tässä, ratkaisee pitkälti se, saammeko me pidettyä kaikki samassa veneessä, ja siitä tässä on kysymys. On selvää, että oli mikä kriisi tahansa, pahiten kriiseistä, esimerkiksi tästä koronakriisistä, kärsivät juuri pienituloiset tai heikoimmassa asemassa olevat. Sen vuoksi, paitsi, että se on oikein,

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

on myös tarpeen tukea heitä, koska ilmiselvästi tässä on ylimääräisiä kuluja syntynyt paitsi lapsiperheisiin myös monien eläkkeensaajien osalta, ikäihmisten osalta, niin kuin olemme nähneet.

Tässä perussuomalaisista tuli ehdotus, että tämä sama summa pitäisi käyttää lapsilisien korottamiseen. Tätä on oikeastaan hyvä arvioida. Jos tämä sama summa käytettäisiin lapsilisiin niin, että esimerkiksi neljän kuukauden ajan lapsilisät olisivat korotettuja, niin se tarkoittaisi sitä, että se summa, joka jakautuisi kaikille — niillekin, jotka sitä eivät välttämättä tarvitsisi, joihin koronakriisi ei ole vielä iskenyt niin lujaa — olisi vain murto-osa, noin 15 euroa kuukaudessa neljän kuukauden ajan. Se olisi ehdottomasti riittämätön monille pienituloisille perheille, mutta toisaalta sen sitten saisivat tämän lapsilisämekanismiin kautta myös monet sellaiset perheet, jotka sitä näissä koronaoloissa eivät välttämättä olisi tarvinneet tai jotka ovat muuten tästä enemmän kuin jaloin selvinneet.

Eli kyllä tässä on nyt kyse väliaikaisesta yhteiskuntamme kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamisesta ja heidän pitämisestään kyydissä tässä yhteisessä projektissa, ja sen takia toivoisin, että koko eduskunnasta tulisi laajaa tukea.

Liityn kyllä niihin kansanedustajiin, jotka ovat hieman yllättyneitä perussuomalaisten kritiikistä. Ymmärsin puheenjohtaja Halla-ahon puheesta, että mieluummin kuin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten, suomalaisten, auttamisen perussuomalaiset valitsisivat veronalennukset, eli mieluummin verojenalennukset yrityksille, verojenalennuksia ilmeisesti tuloveroihin. Ekonomistit voivat sanoa, olisiko siitä veroelvytyksestä näissä oloissa nyt hyötyä, tilanteessa, jossa on enemmänkin vaikeuksia siitä, että ihmiset eivät pääse kulluttamaan. [Puhemies koputtaa] Tästä olen hieman yllättynyt, mutta hallitus valitsee pienituloisten auttamisen.

16.00 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Syysistuntoaika on lähtenyt käyntiin, ja huomaa, että täällä puhutaan taas aika paljon perussuomalaisista. Itse asiassa minusta välillä tuntuu, että teille perussuomalaiset on tärkeämpi aihe kuin se, mistä täällä tälläkin hetkellä puhutaan. Pidän teitä fiksuina, ja varmasti ymmärsitte, mitä puheenjohtaja Halla-aho tarkoitti. Hän ei sanonut, että köyhyyspopulismia on köyhien auttaminen, vaan hän esitti, että kun te selitätte tätä asiaa täällä, että nyt autetaan taas pienituloisia, nyt tehdään hyviä asioita, niin kaikkihan me täällä haluamme auttaa huono-osaisia. Me haluamme tehdä hyviä päätöksiä. Hän yritti nostaa esille sen, että samaan aikaan pitää puhua työllisyysasteesta, työpaikoista, köyhyyden takana olevista perimmäisistä syistä, siitä, mitä niihin puututaan, ei vain siitä, että siirretään rahaa jonnekin muualle. Tiedän, että te ymmärrätte tämän, mutta on tietysti houkuttelevaa ottaa perussuomalaiset tähän kohteeksi, minkä teki myös kokoomus myöhemmin täällä todeten, että he luulivat, että perussuomalaiset kantavat huolta kaikista heikoimmassa asemassa olevista. Tähän voin todeta, että minäkin luulin, että kokoomus kantaa huolta myös siitä maksajan puolesta.

Mutta näistä asioista, mitä nostin esille, pitää keskustella tässä yhteydessä ja erityisesti tänä aikana, kun valtiontalous, kuntien talous, kaikki ovat melkoisessa syöksyssä. Itse en ota tähän pakettiin vielä kantaa. Kuten tiedämme, tämä ei ole ollut edes lausuntokierroksella, tätä käsitellään valiokunnissa, jolloin perussuomalaiset ottavat siihen kantaa. Mutta täällä salissa kaiketi saa nostaa asiaan liittyviä muitakin seikkoja esille sen sijaan, että automaattisesti otetaan tämä kortti taas käyttöön, että perussuomalaiset onkin vain hyväntuloisten asiassa ja haluaa potkia muita päähän. En pidä tuosta keskustelusta, mitä te siellä käytte.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Minun mielestäni on aivan oleellista myös pohtia sitä, että kun puhutaan 75 eurosta per henkilö, millaisia ihmisiä täällä on, mihin se apu on menossa. Onko siellä paljon sairaita, pitkäaikaistyöttömiä, työkyvyttömiä, minkälaisia lapsiperheitä? On oleellista tarkastella niitä asioita siellä köyhyyden ja huono-osaisuuden takana. Se, että me tiedämme, että yli 40 prosenttia toimeentulotuen saajista pääkaupunkiseudulla on maahanmuuttajataustaisia, on myös oleellinen seikka. Tämäkin on syytä ottaa huomioon.

Sitten kun otetaan tämä 75 euroa, aika pienellä hälyllä tämäkin hallituksen esitys tänne saliin mielestäni saapuu ottaen huomioon, että pääministeripuolue on aiemmin luvannut erään vappusatasen eläkeläisille, josta ymmärtääkseni ei kovin montaa lanttia sitten kuitenkaan siunaantunut. Siihen nähden 75 euroa per henkilö on hyvinkin korkea summa. En ota kantaa siihen, miten merkittävä se on näille pienituloisille, mutta vertaan sitä muuhun politiikkaan, jota sieltä on tuotu saliin.

16.03 Ville Tavio ps: Herra puhemies! Suomalaiseen työhön ja yrittäjyyteen kannustavana puolueena perussuomalaiset katsoo näitä asioita kokonaisuutena niin valtiontalouden kuin sitten velkaantumisesta seuranneen yhteiskunnan pöhöttymisen kannalta, sosiaalidemokratian haittapuolien kannalta, joissa se valtiontalous on joutumassa aika ikävästi retuperälle. Sen takia on ehkä ihan hyvä, kun edustaja... [Antti Lindtman: Lindén!] — Lindén, anteeksi. Minulla menivät Lindtman ja Lindén mielessä sekaisin. — Edustaja Lindén puhui siitä, että perussuomalaiset kutsuivat tätä tulonsiirroksi, ja sitten hän lopetti puheenvuoronsa siihen, että tämä on tulonsiirto, eli olitte samaa mieltä siitä. Tämä on minun mielestäni kuitenkin aiheellista ajatella just näiden veronkevennysten kautta, kuten sitten taas edustaja Lindtman otti esiin puheenvuorossaan, että niissä on kuitenkin sellainen työnteekoon ja siihen työn tekemiseen kannustava periaatteellinen ero toisin kuin siinä, että kasvatetaan tulonsiirtoja.

Mutta en ole sanonut tässä keskustelussa, että perussuomalainen ryhmä tätä vastustaisi, vaikka näin tätä epäkohtien julki tuomista tulkittiin, vaan me nimenomaan esitimme tässä tätä kriittistä kantaa. Ja ehkä tämä tässä esiin otettu vaihtoehto, että esimerkiksi laitettaisiin 60 miljoonaa euroa lapsilisiin, oli mielestäni aika mielenkiintoinen, siis sellainen sinänsä selvittämisen arvoinen: olisiko se jakaantunut silloin ikään kuin tasapuolisemmin, koska tämä tasapuolisuushan tässä on ongelma.

Sinänsä, kun eläkeläiset ovat olleet pettyneitä tämän hallituksen politiikkaan ja korona-aikanahan eläkeläiset ovat sitä riskiryhmää, joka joutuu olemaan sisällä, siinä koettiin varmaan myös rasitusta ja taloudellistakin haittaa, eli sinänsä olisi voinut olla perusteltua, että yhtä hyvin täällä olisi voinut tulla esitys siitä, että annetaan eläkeläisille, ja sitten oltaisiin sanottu vain, että tätä ei melkein saa kritisoida. Mutta tässä nähdään vain, että tämä tasapuolisuus on tässä koetuksella. Ja ehkä perussuomalaiset nyt sitten tässä pitää kuitenkin esillä sitä puolta, että joku tämänkin maksaa. Ja kun valtionverotuksella työssäkäyvät ihmiset verovaroina tämänkin lystin maksavat, niin ehkä jonkun on vähän heidänkin puoltaan tässä asiassa pidettävä.

16.06 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvää naapurimaa Viron viisauden päivää, joka on siellä samalla koulujen aloituspäivä.

Kovasti viisautta ja yhteistyötä tarvitaan syksyn aikana myös täällä eduskunnassa, kun yhteinen tehtävämme on lisätä työllisyyttä eri puolilla Suomea ja samalla huolehtia heikoimmassa asemassa olevista lähimmäisistämme ja pitää kaiken aikaa yhteiskunnan pyö-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

rät pyörimässä. Emme voi hoitaa pelkästään koronaa. Meidän tulee toimia yhtenä rintamana, ja kiitos erilaisten tulokulmien tuomisesta tähän keskusteluun.

Vastauksena edustaja Taviolle: Kyllä eduskunnassa löytyy niitä, jotka haluavat kantaa huolta valtakunnan taloudesta ja tulevaisuudesta. Sitä ajatusta ja sen vakavuutta meiltä jokaiselta mitataan tämän alkavan syksyn aikana.

Arvoisa puhemies! Korona on kurittanut erityisellä tavalla heikossa asemassa olevia, kaikkein köyhimpiä. Tämä korona-avustus tuo apua moneen köyhään kotiin. On hyvä, että tuki tulee valmiin Kelan järjestelmän kautta, kuten edustaja Kauma täällä nosti esille. Avustuksen saamisen tulee olla ketterää. Tämän korvauksen yksi hyvä puoli on se, että se palautuu kotimaiseen kulutukseen.

Perheet ovat olleet lujilla. Suuren perheen isä kertoi minulle, että heidän ruokalaskunsa on moninkertaistunut, kun lasten kouluruoka jäi pois. Korona on kirkastanut yhteiskuntamme monen tukitoimen merkitystä. Niistä yksi on vaikkapa tämä kouluruokailu.

Suomessa on köyhiä lapsiperheitä ja on ollut jo ennen koronaa. Moni lapsi elää köyhyysrajan alapuolella. On hyvä, että heidän tilanteensa on tullut esille myöskin tänä aikana. Lapsilisiä kannattaa käydä läpi osana tulevaa sotu-uudistusta. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä kuullaan perheitä tukevia ja perheiden kanssa työtä tekeviä järjestöjä, jotta lapsiperheitten ahdinko tulee selkeästi esille, ja toivon, että myös monilapsisten perheiden tuen tarve otetaan valmistelussa huomioon.

Edustaja Purra nosti esille tarpeen pohtia köyhyyden juurisyitä. Olen siitä samaa mieltä, ja sitä keskustelua meidän tulee käydä.

Rakennetaan kaiken keskellä myös lapsiystävällistä Suomea.

16.09 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Totean vielä tuohon edustaja Purran kommenttiin siitä, että eikö kokoomuksessa olla kiinnostuneita maksajan roolista tai valtiontalouden tasapainon näkökulmasta, ja totta kai ollaan. Mutta jos nyt mietitään tätä epidemialkorvausta, joka on summaltaan 75 euroa kuukaudessa per henkilö ja joka kohdentuu toimeentuloasiakkaille, niin kyllä me puhumme silloin sellaisesta väestönosasta, joka elää niin sanotusti kädestä suuhun, ja kyllä itse ainakin ajattelen niin, että tämä raha tulee menemään suoraan kulutukseen, kansantalouteen saman tien. Eli kyllä tällä on myöskin sitä kautta elvyttävä vaikutus, ja kyllä olen myöskin sitä mieltä, että ei Suomi voi olla niin kylmä yhteiskunta, että me ryhtyisimme tässä kohtaa kitsastelemaan. Me olemme antaneet erilaisia tukia ja apuja muille ryhmille, toki myöskin yrityksille, mutta niiden tarkoitus on tietysti se, että niillä pidetään työpaikat yllä, mutta kyllä pidän tarpeellisena myöskin sitä, että kaikkein heikoimmasta väestönosasta huolehditaan.

Ja itse asiassa, kun tarkemmin mietin tuota edustaja Purran puheenvuoroa tuossa ja mietin, että jokohan tähän saataisiin jokin maahanmuuttajanäkökulma, niin kyllähän sieltä tuli se maahanmuuttajanäkökulma. [Riikka Purran välihuuto] Elikkä kun niissä tuen saajissa saattaa olla paljon maahanmuuttajia, niin ilmeisesti tämä on sitten se syy, minkä takia he eivät halua tätä kannattaa.

16.10 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Edellisessä puheenvuorossa loppui hieman aika kesken ja jäi muutamia asioita sanomatta, mutta jotenkin nyt tuntuu, että tämä keskustelu menee ihan hyvään suuntaan ja sävykin hieman muuttuu. Täytyy sanoa nyt edustaja Purralle, että olen aivan täysin samaa mieltä siitä, että meidän pitää tarkastella tätä laajemmin sitten, kun tämä kriisi on ohi. Nyt puhutaan väliaikaisesta tukimallista, mitä teh-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

dään, niin että tästä kriisistä selviydytään, mutta toivottavasti tulee vielä se aika, että me voimme ihan oikeasti keskustella niistä asioista, mitä on siellä toimeentulotukiasiakkaiden takana. Niin kuin sanoin aiemmassa puheenvuorossani, siellä on hyvin monenlaisia tekijöitä: totta kai työttömyyttä, päihdeongelmia, mielenterveysongelmia, vammaisuutta, sairautta, pienet eläkkeet — kaikkia syitä, joiden takia ihminen joutuu turvautumaan siihen viimesijaiseen etuuteensa. Ja oli se syy mikä tahansa, meidän täytyy nimenomaan niitä asioita miettiä, miten me hoidamme näitä asioita, jotta ihmiset pääsevät toimeentulotuki-riippuvuudesta pois. Totta kai pitää olla pääsääntönä ja lähtökohtana se, että ihmisillä on työtä: enemmän niitä, kenellä on työtä, ja vähemmän niitä, jotka ovat riippuvaisia toimeentulotuesta.

Minä olen pitkään tehnyt työtä, niin kuin varmasti monet tiedätte, nimenomaan näiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kanssa sosiaalityöntekijänä, ja minun täytyy kyllä sanoa, että ihan kokemukseen perustuen minä olen harvemmin nähnyt niitä, jotka olisivat kovin ylpeitä taikka innolla ja mieluusti toimeentulotuen hakijoita ja toimeentulotukiasiakkaita. Kyllä lähtökohtaisesti ihmiset tarvitsevat myös muuta tukea siihen, että he pääsevät siitä toimeentulotukiriippuvuudesta, niin sanotusti, eroon, mutta onneksi meillä on hyvinvointivaltio ja tämänkaltainen järjestelmä, että silloin kun ihminen tipahtaa kelkasta, niin meillä on vielä tämä viimesijainen turva, jolla ihminen tulee jokseenkin toimeen. Mutta olen valmis sitten, kun sen aika on, käärimään hihat ja miettimään todella näitä juurisyyttä, mitä sieltä taustalta löytyy, ja toivottavasti sekin aika koittaa.

16.13 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Samoilla linjoilla olen kuin edellinen puhuja: on hyvä, että tämä keskustelu meni eteenpäin. Tässähän, jos nyt oikein ymmärrän, perussuomalaiset ovat kritisoineet tätä muun muassa sen vuoksi, kohdentuuko tämä oikein. No, nyt me kuulumme täällä yhden esityksen, että tämä maksettaisiin lapsilisien kautta. Siinä on tunnetut ongelmat. Silloin se ei todellakaan kohdistuisi niin kuin on tarkoitettu, ja siitä jäisi tietysti ulos iso osa toimeentulotuen saajia, muita kuin lapsiperheitä, ja sen jälkeen jäisi edelleen tarve tukea. Onko joku muu mekanismi? Emme me ole kuulleet. Jos on tuotu muita esityksiä, miten nähdään, että tuki kohdentuisi yhteiskunnan kaikista vähävaraisimmille paremmin kuin tämä, niin siitä varmaan, uskon, ministerikin on valmis ottamaan ajatuksia vastaan.

Mitä tulee sitten tavallaan tähän ikään kuin työn ja hyvinvointiyhteiskunnan tasapainoon, niin ensinnäkin tietysti tämä esitys, mikä meillä nyt on, on väliaikainen ja akuutti tähän koronaan. Se on tärkeä huomata, ja sille on ilmiselvästi tarve. No, nyt sitten puheenjohtaja Halla-aho kyllä puheessaan aika lailla kritisoi tätä — ei sanonut suoraan, että perussuomalaiset tulevat vastustamaan tätä, ja Tavio tämän korjasikin — mutta samaan aikaan totesi, että toisena painona on sitten nämä verot. Kyllä siitä kävi selvästi ilmi, että perussuomalaiset, jos oikein ymmärsin — ja aidosti yritän ymmärtää — perussuomalaiset mieluummin kuin esimerkiksi vähimmäistoimeentulotuen korottamisen valitsisivat veronkevennykset, mitä tietysti perustelette sillä, että uskotte, että sillä olisi suuria työllisyysvaikutuksia. Tätä kyllä nyt pikkusen joudun sillä tavalla kyseenalaistamaan, että jos me nyt katsomme niitä maita, katsotaan veroastetta eri maissa, Pohjoismaissa, niin on hirveän vaikea löytää kansalaisen, kansakunnan hyvinvoinnin ja sitten veroasteen väliltä sellaista yhteyttä, että ainoastaan alhainen veroaste olisi avain kansakunnan suurempaan vaurauteen. Ei varmaan kukaan meistä veroja mielellään maksa, ja varmaan, jos saa valita, aina tietysti kuka tahansa valitsee mieluummin veronkevennyksen, mutta täytyy nähdä, että politiikka

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

on valintoja. Tässä tilanteessa, jossa todella ongelma on pikemminkin se, miten ihmiset pääsevät kuluttamaan, veronkevennykset kiistatta eivät tässä tilanteessa varmasti toisi talouteen sellaista buustia kuin on toivottu. Esimerkiksi kokoomuksen esityksestä miljardin euron tuloveron kevennys toisi laskennallisesti vain 6 000 [Puhemies koputtaa] työpaikkaa. Se on noin 166 000 per työpaikka. Aika kova hinta.

16.16 Ville Tavio ps: Herra puhemies! Sinänsä ihan mielenkiintoista pohdintaa. Varmaan tässä syksylläkin toivottavasti mennään siihen, mikä on oikeasti siis se veropiste, missä verotus alkaa jo haittaamaan ihan kansan ostovoimaa niin merkittävästi, että sillä on kielteinen vaikutus koko kansantalouteen. Uskoakseni Suomessa ollaan jo tämä piste saavutettu, ja sen takia tämä jatkuva menojen lisääminen on aika kyseenalaista, koska se tulee johtamaan nimenomaan siihen, että tulee kova kiusaus veronkorotuksin niitä saada paikatua.

On sinänsä ihan hyvä, että edustaja Lindtman nosti tätä pohdiskelua näistä lapsilisiin saatavista tuista. Oikeastaan ehkä just tämä on se oikeudenmukaisuuskysymys, jota tässä itse pohdin. Onko ajan henki vain se, että kaikkea uutta tulonsiirtoa ja uutta tukea halutaan kutsua aina koronalisäksi ja koronapaketiksi eli tällä koronalla halutaan perustella sitä? Nyt puhutaan kuitenkin henkilöistä, jotka ovat olleet toimeentulotuen saajina ennen koronaa — huom. tämä menee henkilöille, jotka ovat olleet toimeentulotuen saajina ennen koronaa — eli hallitus ei anna tätä niille, jotka ovat joutuneet työttömiksi tai lomautetuiksi koronan takia, vaan niille, jotka ovat olleet nimenomaan toimeentulotuella ennen koronaa. Eli siinä tavallaan se aito peruste, että mikä nyt näiden... Tämä voi olla epäsuosittu mielipide, mutta ihan niin kuin älykkyyden nimissä otan sen esiin: Mikä on se koronavaikutus ja -rasite ollut aidosti ollut aidosti näille talouksille? Mikä on ollut siinä siis erityinen rasite? Jotenkin oikeudenmukaisuuden näkökulmasta voisi kuvitella, että jos annetaan koronatukea, niin sitten sitä annetaan joko tasapuolisesti eli kaikille tai sitten etsitään ne, jotka ovat olleet suurimman koronarasisitteen kokijana, esimerkiksi ravintolat. Kun ravintoloita jouduttiin lakisääteisesti sulkemaan, niin perustuslakivaliokunta totesi, että pitää antaa tukea, erityistukea, koska on tehty rajoitusta. Tätä ei ole saanut oikeastaan messuala, tapahtumala — ne ovat asia erikseen. Mutta tasapuolisuus on tässä se kyseenalainen asia.

Tässäkin esityksessä perusteltiin siis sitä, että se, että lapset ovat joutuneet jäämään vaikka kotiin ja ovat jääneet kouluruokaa vaille, on esimerkiksi yksi selkeä peruste, jossa koronasta on aiheutunut lisäkustannus talouksille, mutta tämä on aiheutunut kaikille lapsiperheille. Eli sinänsä olisi ainakin oikeudenmukaista antaa se kaikille, koska on syntynyt se koronasta aiheutunut peruste ja se tulee näin. Se on vähän sama asia kuin nämä ravintolat: kun ravintolat jouduttiin sulkemaan, oli tullut koronaperuste, niin sitten koronatukea annettiin sinne, missä on tullut se koronaperuste. Nyt kun selkeästi hallituksen tarkoitus on tässä antaa ikään kuin vain tällaista elvytystä toimeentulotukea saavien kautta, niin ei sitä silloin välttämättä voi vain kutsua koronatueksi enää.

16.19 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Ehkä voisin ottaa kantaa tähän keskusteluun, joka on nyt laajentunut hieman myöskin liittymään oikeudenmukaisuuden käsitteeseen laajemmin ja tähän, minkä takia tämä on nimellä koronatuki.

Tämä on nimellä koronatuki siksi, että toimeentulotuen hakijoita täytyy nyt ymmärtää hieman laajemmalla spektrillä, eli sellaiseksi ihminen ryhtyy, eli hakee yhteiskunnan apua, vasta äärimmäisessä tilanteessa, ja silloin muut luukut ja muut tilanteet ovat sulkeutuneet.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Nyt kun ottaa huomioon sen maaliskuun, niin tietää, että se ihminen on ollut heikoilla jo maaliskuussa, ja siksi on toimeentulotuen saaja. Hän oli erityisen paljon heikoilla sitten huhtikuussa ja vielä pahemmin toukokuussa ja vielä pahemmin kesäkuussa, ja näin ollen velkaa on kerääntynyt sen vuoksi, että lapset ovat olleet kotona, tilanteet ovat valtavasti muuttuneet, mitä todennäköisimmin muulta verkostolta siinä ympärillä, tukiverkostolta, eläkeläisiltä, jos ovat myöskin isovanhemmat köyhiä siinä perheessä, on lainattu rahaa, eli siinä on järkkynyt kokonainen ekosysteemi tämän hakijan ympärillä ja ympäristössä, ja mitä enemmän lapsia, sen suurempia vaikeuksia. Tässä kohtaa nimenomaan on katsottu, että ihminen, joka hakee toimeentulotukea, on heikompiosainen ihminen tässä yhteiskunnassa ja hyvinvointivaltion on tässä kohtaa pyrittävä nostamaan hänet, nimenomaan niin kuin edustaja Lindtman ja useampi muu kansanedustaja on sanonut, sellaiselle tasolle, että hän pystyy nyt taistelemaan meidän kanssamme joulun yli, kunnes me olemme saaneet ehkä rokotetta tähän tautiin.

Voisin omasta kokemuksestani kertoa, että 90-luvulla seitsemänhenkisenä perheenä me haimme toimeentulotukea — kumpikaan vanhemmistani ei valitettavasti päässyt töihin — joksikin aikaa, ja muistan kaksi kertaa joutuneeni lapsena, koska isäni häpesi hakea leipäjonosta leipää, itse hakemaan sitä, ja kun ne leivät, ne pussukat hain, niin muistan, että me kävimme keskustelua kotona, ja isäni siinä kohtaa sanoi, että itse asiassa tämä leipätuki, tämä leipäjonon on vielä heikommassa asemassa oleville henkilöille ja sinne ei enää saisi mennä. Ja kun minä hain ne pussit, niin ei minun edessäni muistaakseni ollut kuin viisi kuusi henkilöä. Tänä päivänä — kävin Tampereella viikko sitten katsomassa leipäjonon — se jo kiertää korttelia, se on valtavan pitkä, ja se on muuttunut. Tässä kohtaa nimenomaan tällaisille henkilöille tällainen apu, 75 euroa henkilö, ei ole valtavan suuri, mutta se on tärkeä laastari tässä tilanteessa, missä ihmiset ovat olleet lukuisia kuukausia todella heikoilla.

16.22 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio esitti kysymyksen, miksi ei hallitus räätälöi koronatukea niille, jotka koronan vuoksi ovat jääneet työttömiksi tai tulleet lomautetuiksi, niin, että jos olet toimeentulotuen saaja, niin todennäköisesti et ole töissä. — Heitäkin muuten on, jotka ovat töissä ja saavat samalla toimeentulotukea.

Nyt täytyy nähdä, että ensinnäkin hallitus on parantanut työttömyysturvaa. Lomautetuksi korona-aikana jäävän ihmisen koronatuki, jos näin voi sanoa, ovat ne omavastuupäivät, jotka hallitus on ottanut meidän yhteiselle kontollemme. Riippuen tietysti ansiopäivärahan tai peruspäivärahan tasosta se voi olla hyvinkin merkittävä, isompi kuin esimerkiksi tämä.

Sitten ravintoloiden osalta kyse oli elinkeinotoiminnan rajoittamisesta koronan vuoksi, ja silloin tämä ravintolatuki kohdistui siihen elinkeinotoimintaan. Yrityksiä on tuettu monin tavoin, enkä muista, että todella silloin olisi suurta kritiikkiä perussuomalaisten riveistä kuultu.

Sitten kun ajatellaan toimeentulotukea ja toimeentulotuen saajia, niin toimeentulotuen saajista monien, erityisesti pitkään toimeentulotuen varassa olevien, tilanne on sellainen, että siinä monesti toimeentulotuen lisäksi on voinut olla muita kansalaisyhteiskunnan tai kuntien järjestämiä tukitoimenpiteitä tai elämän selviytymiskeinoja, jotka ovat koronan vuoksi joutuneet jäämään, sinne on jouduttu laittamaan väliaikaisesti lappua luukulle. On ollut nimenomaan ruokajakoa, yhteisen pöydän ruokailua, ei ole ollut mahdollisuus käydä katsomassa aletuotteita iltaisin kaupoista, kouluruokailut on pitänyt järjestää. Uskon, että monet semmoiset perheet, joissa on voimavaroja, joissa työpaikka on säilytetty tai jotka

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

ovat kohtuullisen hyvätuloisia, ovat tästä selvinneet. En usko, että tässä tilanteessa olisi koronatuon muodossa tarpeen myöskin ihan hyvätuloisia lapsiperheitä myöten jakaa tukea. Uskon, että siellä on voimavaroja selvitä. Mutta monet tällaiset ovat tulleet — vaikka eivät suoraan työttömyydestä, jolloin on räätälöity oma mekanismi — siitä, että ikään kuin ne elämän palasten rakentamiseen tarvittavat muodot ovat menneet kiinni ja siitä on aiheutunut monin tavoin kustannuksia, joita nyt tällä pyritään kattamaan. Kohdentuuko tämä oikein, sitä aina voi kritisoida, mutta eipä tässä ole esitetty parempiakaan keinoja, [Puhemies koputtaa] tai jos niitä on, niin mielellään ne kuullaan.

16.26 Hussein al-Taeed: Haluaisin, arvoisa puhemies, kiittää edustaja Taviota ja muita kansanedustajia nyt tänään. Minusta tämä keskustelu nyt iltapäivän puolella on ollut todella rakentavaa, siis sellaista, että me olemme voineet pallotella tätä asiaa ja kasvattaa toistemme ymmärrystä ja näin ollen palvella itse asiaa ja myöskin valiokuntatyöskentelyä jatkossa ja ministeriön työskentelyä. Tämä on juuri se suunta, minkä me nyt tänä syksynä tarvitsemme, jotta me todella pärjäisimme, niin kuin edustaja Kyllönenkin aikaisemmin puhui, suomalaisina, eurooppalaisina ja tässä maailmassa tämän kriisin aikana. Eli kiitokset siitä, kiitokset rakentavasta keskustelusta.

Haluaisin käyttää tämän minun loppupuheenvuoroni nyt, jotta voisin sanoa yhden sanan näistä järjestöistä, joilta nyt joidenkin tietojen mukaan tuet mahdollisesti näyttävät olevan vähenemässä tai joilta meinataan jotakin leikata. Nyt kun olen katsonut tämän koronavuoden ja koronakesän aikana näitä järjestöjä, jotka ovat nimenomaan välittäneet ruokaa ja muuta toimintaa, niin jos heiltä todella leikattaisiin rahaa juuri nyt, niin kyllä minusta vähän tuntuisi siltä, että me annamme nyt toimeentulotukea oikealla kädellä ja sitten se leikataan pois näitten järjestöjen kautta saman tien, koska nämä järjestöt ovat myöskin pitäneet toimeentulotuen varassa olevia asiakkaita jaloillaan. Tässä minun mielestäni tasapaino täytyy nyt harkita niin, että nämä järjestöt todella pystyvät kannattelemaan itseään koronakriisin yli, ja sitten voitaisiin harkita kokonaisuudistusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt vielä ministeri Pekonen. Riittääkö 3 minuuttia? — Riittää.

16.28 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Kiitos minun puolestani tästä keskustelusta, joka on ollut polveilevaa tänään koko iltapäivän ajan tämän asian ympärillä.

Heti alkuun haluan esittää edustaja Löfströmille pahoittelut, että kevään kiireessä kun tätäkin pakettia valmisteltiin, Ahvenanmaa jäi huomiotta. Valiokunta tietenkin valitsee itsenäisesti asiantuntijat, joita valiokunnassa kuulevat tämän asian suhteen, mutta yhdyn edustajan toiveeseen, että Ahvenanmaa tulee kuulluksi tästä asiasta ja myöskin ne ongelmakohdat huomioituiksi, ja ministeriöstä mielellään tuemme valiokunnan työtä, jotta saadaan tämä epäkohta myöskin sitten korjattua.

Edustajille haluan todeta, että totta kai lähetekeskusteluissa puolin ja toisin kaikkien eduskuntaryhmien kesken nimenomaan käydään keskustelua siitä, mitä mieltä hallituksen esityksistä ollaan, ja kuten täällä edustaja Lindtman hyvin totesi, kyse on valinnoista ja kyse on arvovalinnoista. Itse olen hyvin ylpeä siitä, että meillä on hallitus, jossa itse saan toimia sosiaali- ja terveysministerinä, ja meidän mielestämme on tärkeää tukea nimen-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

omaan niitä, jotka ovat ennestään heikommassa asemassa ja joihin nämä koronan vaikutukset nyt kohdistuvat, jotta nämä seuraukset eivät ole liian raskaita kenellekään kantaa.

Kaikkein pienituloisimmilla ei juurikaan ole puskuria yllättäviin menolisäyksiin, ja yllättävien välttämättömien menoerien kohdalla on jouduttu lainaamaan rahaa tai tukeutumaan esimerkiksi pikavippeihin, niin kuin täällä edustajat ovat hyvin tuoneet esiin. Kaikkein pienituloisimpia ei kriisin pahimmassa vaiheessa taloudellisesti tuettu, vaikka yrityksille jaettiin tukia useita eri kanavia pitkin. Tätä kohtaan en muista kritiikkiä täällä salissa kuuluneen.

Edustaja Taviolle haluan todeta, että kyllä työttömyysturvaan tehtiin muutoksia kevään aikana, mutta nyt on kysymys siitä, että hallitus halusi tukea myös taloudellisesti kaikista heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä, henkilöitä, jotka saavat toimeentulotukea, jotta he saavat pienen korotuksen toimeentulotukeensa tämän koronatuen myötä.

Arvoisa puhemies! Täällä on pohdittu tänään myös köyhyyden juurisyitä, mutta mielestäni niiden pohtiminen on aivan toinen kysymys. Tästä kriisin aiheuttamasta talousahdingosta ei voi syyttää ketään, ja siksi pidän todella tärkeänä sitä, että salin suuri enemmistö on tämän tuen takana. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 114/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.50 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Kokeilualueisiin lisättäisiin nyt kuusi uutta kokeilualuetta. Lisäksi neljään alkuperäisessä esityksessä vahvistettuun kokeilualueeseen lisättäisiin kunta tai kuntia.

Alkuperäisessä esityksessä ei riittävän tarkasti säädetä, mikä taho vastaisi laissa tarkoitettuista tehtävistä, kokeilun alueen kunta vai kokeilun alue, ja tässä esityksessä nyt esitetään sitten täsmennettäväksi, että tehtävistä vastaisi kokeilun alueen kunta. Kokeilun alueen kuntien yhteistyö olisi kuitenkin tämän kokeilun lähtökohta, mutta vastuu siirtyvistä tehtävistä olisi viime kädessä kokeilun alueen kunnalla. Kunta voisi alkuperäisen lakiesityksen mukaisesti sopia järjestämisvastuun siirrosta toiselle samaan kokeilun alueeseen kuuluvalla kun-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

nalle, ja kokeilualueen kunnat voisivat sopia yhteistoiminnan muodoista näiden tehtävien hoitamiseksi. Tämä on kuntalain mukaan mahdollista.

Tarkoitus alkuperäisessä esityksessä on ollut, että työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät ja velvollisuudet siirtyisivät kokeilussa kunnille. Alkuperäisestä esityksestä puuttui kuitenkin tähän liittyen eräitä säännöksiä, jotka nyt sitten ehdotetaan lisättäviksi. Kokeilualueen kunnalla olisi muun muassa velvollisuus järjestää asiakkailleen työnhakijan haastatteluja ja arvioida palvelutarve sekä informoida työnhakijaa vastaavasti kuin työ- ja elinkeinotoimistolla on asiakkaidensa osalta. Näiden lisäysten tekeminen on välttämätöntä asiakkaiden yhdenvertaisuuden vuoksi.

Laki on tarkoitettu pääosin tulemaan voimaan 1.1.2021, mutta näiden uusien kokeilualueiden osalta laki tulisi kuitenkin voimaan 1. maaliskuuta 2021.

14.52 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on tarpeellinen ja korjaa todellakin osittain niitä puutteita, mitä ministeri tuossa luetteli, alkuperäiseen hallituksen esitykseen nähden. Tosiaankin tässä on kyse siitä, että TE-toimistoilta tämä vastuu siirretään kunnille ja kuntien yhteistoiminta on myöskin sitten mahdollista. Kohderyhmänä on erityisesti pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria ja esimerkiksi maahanmuuttajia.

On selvää, että yksi järjestäjä pystyy varmasti paljon kahta osin päällekkäistäkin toimijaa paremmin järjestämään ja ottamaan selvää alueen työttömistä ja myöskin heidän tilanteestaan ja tarjoamaan heille sopivia palveluita työllisyyden edistämiseksi. Tässä kuitenkin jälleen kerran herää se kysymys, jota tässä salissa on aiemminkin käsitelty, eli nämä tietosuoja-asiat, eli onhan nyt pystytty varmistamaan se, että kunnissa todellakin on sitten tarvittava tieto näistä työttömistä ja heidän tilanteestaan, ja kun lähetetään esimerkiksi erilaisia rekrytointi- tai vastaavatyyppejä kohtaamismahdollisuuksia sekä työnantajille että työntekijöille, niin tätä eivät estä sitten jotkut sellaiset säädökset, jotka tulevat tuolta henkilörekistereistä tai henkilötietolaista? Tämä on ollut se käytännön kokemus, johon monissa kunnissa ollaan törmätty, ja toivon, että ministeri pystyisi tässä sitten kommentoimaan sitä, ollaanko tähän saatu parannusta.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä täytyy kyllä nyt kannustaa hallitusta hakemaan kaikkia mahdollisia muitakin työllisyyskeinoja tapetille, ja on ollut hivenen hämmäntävää tämä viime päivien keskustelu, se, että tällaisessa tilanteessa, missä me Suomessa olemme, meillä nyt sitten hallituksen toimesta tätä keskustelua työnantajien ja työntekijöitten kesken on kärjistetty, ja minun mielestäni nyt tässä tilanteessa, jos me haluamme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaa, on äärimmäisen tärkeätä, että me kaikki soudamme samaan suuntaan ja emme todellakaan lähde syyttelemään vaan mietimme, mitkä ovat ne keinot, millä pystytään työllisyyskehitystä parantamaan.

Tämä työllisyyden kuntakokeilu on toki tärkeää, ja niin kuin tuossa sanoin, on nämä tietyt kohderyhmät, joihin tämä erityisesti vaikuttaa, mutta nyt meidän pitäisi pystyä myöskin siihen yleiseen tilanteeseen vaikuttamaan, niin että suomalaiset yritykset edelleenkin haluavat investoida Suomeen, ettei tapahdu ulosliputtamista ja että todellakin täällä esimerkiksi energian hinta, myöskin liikennepolttoaineitten hinta, tämäntyyppiset kysymykset ovat sillä tasolla, että ne ovat kilpailijamaihin verrokkeja, ja toivon, että tässä hallitus nyt ripeästi muuttaa kurssiansa jo tässä [Puhemies koputtaa] tulevassa budjetissa.

14.55 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee tätä hallituksen esitystä, aivan kuten puolueemme puheenjohtaja edellä totesi.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Tämä nyt annettava esitys koskettaa melko suurta joukkoa. Perusteluosion mukaan näihin täydentäviin kokeilukuntiin olisi siirtymässä noin 14 000 työtöntä, työllistettyä tai työllisyyttä edistävässä palveluissa tai koulutuksessa olevaa työnhakijaa. Se, mitä jäin itse miettimään tämän esityksen kohdalla, on se, että kaiken kaikkiaanhan tämän — vaikka on myönteinen asia — vaikutus työllisyyteen ja henkilöiden työllistymiseen on kuitenkin melko vähäinen, ja näistä vaikutuksista täällä esityksessä on todettu, että ”kokeilun odotetaan kasvattavan osaavan työvoiman tarjontaa” ja että ”yritysten näkökulmasta työvoiman saatavuus voi parantua”, mutta ei ole esitetty sellaisia arvioita, kuinka paljon hallitus uskoo, että tällä on ihan konkreettisesti sitten vaikutusta näihin tavoitteisiin. Ja aivan niin kuin edustaja Essayah totesi, niin kyllä nyt todellakin odotamme lähestyvältä budjettiriiheltä, että hallitus tuo niitä hyvin konkreettisia, vaikuttavia ja selkeitä työllisyystoimia, joilla on sitten paljon pidemmälle meneviä vaikutuksia kuin näillä täydennetyillä kuntakokeiluilla.

14.57 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Siihen, että voimme välttää taloutta näivettäviä veronkorotukset ja kivuliaat leikkaukset, tarvitaan kolmas tie, ennen kaikkea työllisyyden kasvattamisen tie, ja kaikki toimet työllisyyden edistämiseen ovat tervetulleita ja tarpeellisia, ja tämä täydentävä esitys on juuri sellainen. Tässä nyt puramme ennen kaikkea tällaiseen samaan muottiin pusertavaa byrokraattista yhteiskuntaa ja avataan tietä yksilöllisille palveluille lähemmäs ihmisiä, ja samalla nähdäkseni painopiste muuttuu entistä enemmän työttömyyden hoidosta työllisyyden edistämiseen.

Jotkut ovat kyselleet, miksi lisää kokeilua. Näen kuitenkin, että tämä on mittava ja tärkeä hallinnollinen uudistus, josta on äärimmäisen tärkeää saada vertailukelpoista tietoa, jotta tiedämme, miten siirto sitten vaikuttaa ja miten se käytännössä tulisi toteuttaa, jotta tulokset olisivat parhaat mahdolliset. En lähtisi väheksymään tätä kokeilua. Esimerkiksi kotikaupunkini Tampere on ollut mukana aiemmassa kuntakokeilussa, ja uudistus vastaa monilta osin todettuun tarpeeseen. Erilaiset alueet tarvitsevat työllisyysasioissa aitoa toimivaltaa ihmisten lähellä. Tärkeätä kokeiluissa, joita on ollut, on ollut ennen kaikkea se saavutettu positiivinen palaute, joka kertoo mallien toimivan. Esimerkiksi Tampereen suunnalla työllisyyspalveluiden asiakkaat ovat kertoneet saaneensa apua ja tulleet kuuluiksi, ja myöskin sitä kautta se työllisyyspolku on edistynyt huomattavasti helpommin. Mutta siihen, että laskennalliset vaikutukset uudistukselle saadaan tietoon, tarvitaan sitä vertailukelpoisuutta, ja sen tämä hallituksen täydentävä esitys nyt mahdollistaa. Eli kyllä tämä esitys on tervetullut ja kannatettava, ja sitä mukaa kun tieto näistä lisääntyy, olemme askelen lähempänä uudistusten toimeenpanoa.

14.59 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Esityksellä laajennetaan työllisyyden hoidon kuntakokeiluja, kuten on todettu, ja tämä on erittäin kannatettava laajennus ja täsmennys näihin tervetulleisiin kuntakokeiluihin.

Kuntien näkökulmasta työllisyyden hoidon kuntakokeilut ovat mahdollisuus vaikuttaa oman alueen elinvoimaan ja työllisyyteen sekä vähentää niin sanottuja työllisyyskakoja eli työttömyysturvan kuntaosuuksia. Kuntakokeilut tuovat toivottavasti apua koronaviruksen kasvattamaan työttömyyteen, ja toivottavasti palvelut saadaan kunnissa sujumaan ja voidaan näin osaltaan torjua pitkäaikaistyöttömyyden kasvamista koronan aiheuttaman talouskriisin seurauksena.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kuntakokeilujen puitteissa voidaan toivottavasti tarjota työnhakijalle henkilökohtaisia palveluita ja tukea. Kuntakokeilujen puitteissa voidaan toivottavasti kartoittaa palvelutarpeita ja tehdä palveluohjausta, antaa henkilökohtaista työnhaun ohjausta ja valmennusta, ohjata työkyvyttömiä eläkkeelle tai kuntoutukseen, etsiä koulutusmahdollisuuksia, kartoittaa palkkatukipaikkoja, etsiä piilotyöpaikkoja ja ylipäättään tukea ihmisiä työnhaussa.

Toivon kuitenkin, etteivät nämä kuntakokeilut johda siihen, että ihmisiä ohjataan väärin perustein kuntouttavaan työtoimintaan. Kuntouttava työtoiminta on joillekin ihmisille oikein hyvä ja osuva palvelu, mutta ei kaikille, varsinkaan jos kuntoutumisen tarvetta ei ole. Kunnilla voi olla insenttiiviä, kannustetta, ohjata ihmisiä kuntouttavaan työtoimintaan, vaikka sille ei varsinaista perustetta olisikaan, jotta näistä työllisyyskatoista päästään eroon, joten toivon, että myös ministeriössä ollaan hereillä tämän asian suhteen, ettei tästä ikään kuin sinänsä hyvästä esityksestä ole seurauksena niin sanottu kuntouttavan työtoiminnan väärinkäyttö.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä, miten kokeilun tuloksia aiotaan arvioida ja millä aikajänteellä. Jos kokemukset ovat hyviä, niin johtopäätöksenä toivottavasti tai mahdollisesti voi olla se, että kuntien vastuuta työllisyyden hoidossa laajennetaan tai jopa kokonaisvastuu siirretään kunnille, mutta missä vaiheessa voidaan odottaa, että tällaisia mahdollisia johtopäätöksiä voidaan vetää, tietenkin riippuen kokeilujen tuloksista?

15.02 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Lämpimästi toivon näille kaikille kuntakokeiluille onnenpotkuja ja nimenomaan onnenpotkuja siinä näkökulmassa, että uskallettaisiin tehdä asioita uusilla malleilla, uskallettaisiin katsoa asioita uusista kulmista ja mahdollistettaisiin asioita tapahtuvaksi, niin että entistä harvempi viesti, mikä kansalaisilta työllisyydenhoitoon tai työttömyydenhoitoon liittyen tulee, lähtisi siitä, että ”kun se ei ole mahdollista, kun sitä ei pysty tällä tavalla tekemään, sinulla on liikaa koulutusta, ei kannata enää kehittää”. Eli tavallaan lähdetään mahdollistamaan ja tuomaan niitä asioita paremmalle tolalle, mitkä yksilökohtaisesti työttömän elämässä tarvitsisivat korjausta.

Kyllä tällä hetkellä vahva huoli on vaikeasti työllistyvistä ja heidän potentiaalistaan, miten me sen näemme tässä yhteiskunnassa, samoin kuin ihan puhutaan plus 45, plus 50, plus 55 ja plus 60 -miehistä ja -naisista. Saan viikoittain palautetta jopa plus 45 -ikäisiltä naisilta, joilla on valtavan pitkä työkokemus, erittäin paljon osaamista ja hyvä koulutustausta mutta jotka eivät saa edes kutsuja haastatteluihin, ja palaute on sitä, että olet liian vanha. Kun me samanaikaisesti käymme keskusteluja eläkeputkista, eläkeiän nostoista ja siitä, että ihmisten työllisyyttä pitäisi vahvistaa, niin kyllä meidän täytyy myöskin tästä, uskaltaa sanoa, rakenteellisesta ikärasismista, joka on pesiytynyt meidän yhteiskuntaan, myös uskaltaa puhua laajasti, ja myöskin niistä asioista, mitä siellä sisällä on, liittyen sairastavuuskysymyksiin, sairastumisriskiin, eläköitymisriskiin ja niihin taloudellisiin kysymyksiin, mitä sitten esimerkiksi yritys-elämään liittyy.

Itselläni ainakin on tällä hetkellä semmoinen tuntuma, että jos me emme kykene nostamaan näitä vaikeitakin asioita yhteiskunnalliseen keskusteluun ja käymään sitä vuoropuhelua myöskin yritys-elämän ja teollisuuden kanssa niin terveeltä pohjalta, että meillä jokainen työkykyinen, työikäinen ihminen on potentiaalinen työntekijä iästä, sukupuolesta, ulkomuodosta riippumatta, niin silloin me olemme aika vaikeassa tilanteessa tukemaan myöskään meidän työministeriä ja hallitusta näissä työllisyysponnisteluissa. Lähdetään myöskin niistä rakenteisiin jääneistä vanhoista, vanhakantaisista ajatuksista niihin purku-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

talkoisiin, niin että me oikeasti uskomme siihen, että jokainen työhaluinen ihminen on sen paikkansa ansainnut, eikä katsota, mikä on se syntymävuosi tai sukupuoli tai lähtömaa. — Kiitoksia, puhemies.

15.05 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt jos koskaan tarvitaan vahvoja työllistämispalveluita. Aika, jota me nyt elämme, on vaikeaa, ja valitettavasti nämä vaikeat ajat eivät varmaan tule loppumaan. Jämsän ja Lapin kaltaiset tilanteet eivät tule jäämään viimeisiksi. Siksi nyt on oltava kaikki paino irtisanomisen jälkihoidoissa. Se ei voi olla yksinään valtion hoidettavissa. On myös oltava yritysten vastuu siinä, kuinka huolehditaan työntekijöistä, jotka ovat joutuneet vaikeaan tilanteeseen.

Poikkeustilanne tuo meille poikkeuksellisia työttömyyslukuja. On huolehdittava siitä, että tämä koronan aiheuttama työttömyys ei pääse muuttumaan rakenteelliseksi työttömyydeksi, ja siksi me tarvitsemme vahvoja työllisyyspalveluja. Kuntakokeilu on juuri sellainen. Tarvitaan hyvät ja tukevat palvelut, jotta ihminen oikeasti saa apua ja ei jää yksin. Sanktioiminen ei voi olla vaihtoehto, se, että etsitään syytä rangaista.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus tuo näin heti ensimmäisenä päivänä työllisyyden kuntakokeilun täydentämisen eduskunnan keskusteluun. Se on osoitus juuri siitä inhimillisestä ja ihmisläheisestä politiikasta, jota tämä hallitus on määrätietoisesti tehnyt. Tätä esitystä on helppo kannattaa.

15.07 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä hallituksen työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun, siihen keväiseen esitykseen, liittyen. Niin kuin täällä aikaisemminkin on todettu, niin on todella tärkeä asia saada kaikki resurssit nyt liikkeelle. Tämä kokeiluhan liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin työllisyysasteen nostamiseksi, ja nyt korona on taas tuonut omalta osaltaan haasteita tähän. Tämä on erittäin tärkeä asia.

Meillähän on ollut, esimerkiksi meillä Kainuussa on ollut, tietynlaisia kuntakokeiluja — tai kunta on osallistunut niihin — ja niistä on hyviä tuloksia saavutettu. Toivon myös, että näillä lisäalueilla, joita nyt tälläkin hetkellä on esitetty niiden keväisten esitysten lisäksi, saadaan lisää työllisyyttä aikaiseksi.

Tässä laissahan on tarkoitus yhdistää valtion ja kuntien osaaminen, ja on erittäin tärkeää, että tämä yhteistyö nyt sitten sujuu kitkatta. Kun tarkastellaan tämän hetken tilannetta, niin meillähän täytyy tuottavuutta pystyä parantamaan, niin kuin on hyvin monessakin eri yhteydessä on todettu, ja se tarkoittaa myös sitä, että työllisiä täytyy olla työelämän molemmissa päässä. Elikkä nuoret täytyy saada työelämään ja vastaavasti sitten ikääntyneitä pidettyä pidempään töissä tai ainakin sinne lähelle eläkeikää, ettei, niin kuin edustaja Kylönen totesi, jo 45-vuotiaita todeta liian vanhoiksi tekemään töitä.

No, sitten on esitetty haasteita siitä, saavutetaanko tällä kokeilulla parempia työllisyyden hoidon tuloksia. Tietenkin, kun tämä on kokeilu, niin tällä tutkitaan sitä, saadaanko työllisyyttä edistävästä tehtävistä tehokkaampia kuntien hoitamina kuin valtion yksin hoitamina. Vaikuttavuutta tietenkin odotetaan syntyvän etenkin valtion ja kuntien henkilöresurssien yhdistämisestä sekä siitä, että kunnat pystyvät monialaisina viranomaisina toimimaan laajemmin asiakkaiden tarpeita varten. Elikkä uskon, että tällä saavutetaan hyviä tuloksia, ja kun katsoo niitä aikaisempia kokeilumalleja, niin aina on tällä saavutettu parempaa tulosta kuin sillä, että nämä ovat olleet yksistään valtion hoidossa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

15.09 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden kuntakokeilun tavoitteena on edistää työllisyyttä ja parantaa työttömien palveluita kytkemällä kunnan palvelut ja työllisyyspalvelut paremmin yhteen sekä yhdistämällä kunnan ja TE-toimiston resurssit palvelemaan paremmin työttömiä työnhakijoita. Tämä kokeilu mahdollistaa nimenomaan sosiaali- ja terveyspalveluiden ja toisaalta koulutuspalveluiden paremman hyödyntämisen osana työllistymisen edistämistä. Kun nämä palvelut ovat yksissä käsissä, niin on helpompi kehittää niitä myös kokonaisuutena.

Työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden parantamisessa onnistuminen on nyt entistäkin tärkeämpää, kun työttömien määrä on koronan myötä todella huolestuttavasti kasvanut. Pelkästään Espoossa tämän kokeilun kohderyhmä on kasvanut noin 5 000:lla ja on nyt liki 19 000 henkilöä — tammikuun tilannetta ei pystytä vielä ennustamaan. Tällä täydentävällä lakiesityksellä kokeiluun ehdotetaan lisättäväksi kuusi uutta kokeilualuetta, ja se tuo 14 000 uutta henkilöä tämän kokeilun piiriin.

Arvoisa puhemies! Huomionarvoista on, että kokeilulaissa ei ole otettu huomioon koronatilanteen aiheuttamia muutoksia työmarkkinatilanteeseen ja sitä kautta kokeilun piiriin tulevien työttömien määrään. Sekä kokeilun alueen kohderyhmän kasvaminen että kohderyhmän koostumuksen muutokset vaikuttavat suoraan kokeilun alueiden toimintaan. Erityinen kysymys on esimerkiksi lomautettujen kuuluminen kokeilun kohderyhmään. Lainsäädännön lähtökohdiana on, että valtio osoittaa nykyistä palvelutasoa vastaavan määrän resursseja tehtävien hoitamiseen ja tähän sitten lisätään kuntien omat resurssit. Koronan vaikutus palvelutarpeisiin tuo haasteita myös palveluihin varattujen määrärahojen riittävyys. Olennaista on varmistaa kokeilun alueiden riittävä henkilöstö, jottei palvelujen piiriin ohjaamisesta tule pullonkaulaa, jollainen se on tähän asti ollut.

Arvoisa rouva puhemies! Lain keskeisenä tavoitteena on vähentää päällekkäistä hallinnollista työtä ja tarjota työttömille sujuvia ja kattavia palveluja mahdollisimman pitkälle yhden luokun periaatteella. Tässä onnistumisen varmistamiseksi on tärkeää arvioida alkuperäistä lakiesitystä ja nyt tätä täydentävää esitystä vielä kunnilta saatavien lausuntojen ja valiokuntakuulemisten perusteella. Lain on tarkoitus tulla voimaan tosiaan alkuperäisten kokeilun alueiden osalta vuoden 21 alusta ja uusien alueiden osalta maaliskuun alussa, ja tässä aikataulussa pysyminen on tärkeää, jotta kokeilut ja palveluiden kehittäminen saadaan käyntiin.

15.12 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa rouva puhemies! Julkista sektoria paisuttavat hankkeet ja kokeilut eivät Suomea pelasta. Kunnat ovat edelleen pahenevassa kriisissä, ja ne ovat pulassa etsiessään sopeuttamiskeinoja. Paineet kuntien oman henkilöstön vähentämiseen ovat suuret. Työmarkkinatuen kustannusjako muodostaa kunnille eräänlaisen kannustinloukun, jossa tavoite on katkaista maksupäivien kertyminen. Yksityisten työpaikkojen puuttuessa työttömät ovat ohjautuneet erityisesti kuntouttavaan työtoimintaan ja työkokeiluihin, usein kuntiin. Kuntien sopeuttaessa henkilöstöään pakon edessä tulee tämä tie nousemaan pystyyn. Samalla yksityiset työpaikat vähenevät edelleen hallituksen myötävaikutuksella, ja jokainen kenttää kiertänyt tietää, että työllistämispalvelut eivät ole vastaus pk-sektorin rekrytointiongelmiin.

Yksi keskeinen syy yksityisten työpaikkojen puutteeseen on liian suuri julkinen sektori. Kuntakokeilu olisikin taas yksi paksu naula julkisen sektorin arkkuun. Se paisuttaa julkisia menoja, kasvattaa byrokratian himmeleitä edelleen. Siinä keksitään pyörää uudelleen, lisä-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

tään hiirten napsuttelijoita ja päälliköitä kunnissa ja TE-keskuksissa. Verokiila vain kasvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä puhutaan kauniita sanoja ja toivotaan kaikkea hyvää. Kuntakokeilu ei kuitenkaan ratkaise tämän maan työllistämisongelmia. Se ei tehosta asiakaspalvelua tai kevennä julkista sektoria. Me emme tarvitse kahta rinnakkaista työllistämisorganisaatiota. Me tarvitsemme yhden tehokkaan ja kevyen organisaation, jonka prosessit ja ict-järjestelmät toimivat, toisin kuin tällä hetkellä, työllistämisorganisaation, jossa sote-palveluja tarvitsevia ei väkisin roikuteta. Lisäksi on välttämätöntä kehittää työmarkkinatukea niin, että se kannustaa aitoon työllistämiseen temppuilun sijaan.

Meillä ei ole varaa uusiin julkisen sektorin himmeleihin. Hallituksen onkin syytä vetää kuntakokeilun lakiesitys takaisin ja tehdä esitys kuntien pääsystä TE-keskusten asiakastietojärjestelmiin ja tietenkin varmistaa, että nämä järjestelmät toimivat, ja sen jälkeen voidaan lähteä rakentamaan yhtä tehokasta ja kevyttä työllistämisorganisaatiota.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ennen ministerin puheenvuoroa annan vielä edustaja Eskelelille puheenvuoron.

15.15 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Ranne tuossa totesi, tällähän juuri työllistämismalleja tehostetaan ja sitä pyörää uudelleen rakennetaan. [Lulu Ranne: Höpö höpö!]

Hallituksen täydennysesitys kesäkuun aikaisempaan kuntakokeiluun tässä työllisyystilanteessa on erityisen kannatettava, ja minua lämmittää erityisesti se, että se kohdentuu nyt sitten monille rakennemuutospaikkakunnille niin tuonne Jämsän seudulle kuin Pohjois-Karjalaan, Pielisen Karjalaan ja Keski-Karjalaan. Meillähän Pohjois-Karjalassa monissa kunnissa tällä hetkellä työttömyysprosentti alkaa kakkosella. Keski-Karjala ja Pielisen Karjala olivat jo keväällä hakemassa omalta osaltaan rakennemuutospaikkakunnan status-ta Stora Enson Kiteen sahan valojen sammussa ja Lieksan Amcorin tehtaan sammuttaessa valonsa. Maakunnassamme on hyviä kokemuksia aiemmista kuntakokeiluista niin Joensuussa, Lieksassa kuin Outokummussa. Samalla on saatu myös hyvää näyttöä kuntien tiivistyneestä yhteistyöstä kokeilualueilla sekä entistä paremmin työttömän yksilölliset tarpeet huomioivasta palvelusta. Hallituksen uudessa esityksessä on myös hyvin täsmennetty vastuita kuntakokeilun osalta.

Kuntakokeilu liittyy mielestäni vahvasti myös hallitusohjelman työllisyyskeinoihin ja -tavoitteisiin. Kuntakokeilun tavoitehan on saada vahvempaa vaikuttavuutta ja tehokkuutta sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Työttömyyden räjähtäessä nyt käsiin tarvitaan uusia toimintamalleja ja tiiviimpää viranomaisyhteistyötä, ja työttömälle on pystyttävä huomattavasti paremmin räätälöimään yksilöllinen polku yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa.

Palvelujen siirtyminen kuntakokeilun kautta kuntiin tuo palvelut, avun ja tuen lähemmäksi työtöntä. Tässä tilanteessa kunnat lisäksi tarvitsevat vahvoja partnereita, varsinkin kun yritykset ovat lomautusten ja irtisanomisten uhka päällä koronan edetessä. Uudistuksen myötä pitää muistaa myös järjestöjen tärkeä rooli kaupungin omien työllistämispolkujen lisäksi. Järjestöt nousevatkin isoon rooliin avoimien työmarkkinoiden ollessa nyt kriisissä ja tukossa.

Toivotaan, että kuntakokeiluissa saadaan selkeä signaali työnjaon onnistumisesta ja vahva näyttö kuntien tärkeästä roolista monialaisena toimijana työllistämisessä. Uskon,

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

että kokeilujen jälkeen meillä on selkeä näkemys tulevaisuuden työnjaosta työllistämisen haastavalla polulla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri, 2 minuuttia.

15.18 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Keskustelun aikana nousi monia olennaisia asioita esiin, ja olen tyytyväinen tähän keskusteluun ja myös siihen ennen kesälomataukoa käytyyn keskusteluun, jossa kuntakokeilu sai hyvän vastakäiun eduskunnalta. Tältä pohjalta tätä on hyvä viedä eteenpäin, ja valtiokunta pääsee tätä nyt sitten käsittelemään.

Kyseessä ovat ryhmät, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Näihin ryhmiin kuuluvat alle 30-vuotiaat nuoret, maahanmuuttajataustaiset työttömät työnhakijat sekä myös työttömät työnhakijat, jotka ovat Kela-etuuksilla, ja tästä syystä tämän uudistuksen tavoitteena on juuri se, että kokeilulla saadaan tietoa siitä, onko vaikuttavampaa palvelukokonaisuus, jossa valtion ja kuntien resurssit laitetaan yhteen koriin ja näin ollen pystytään vahvistamaan työttömän ympärillä toimivien viranomaisten volyyymia ja osaamista.

Edustaja Ranne peräsi sitä, tuleeko himmeleitä ja moninkertaisuutta. Tällä juuri pyritään siihen, että me pystymme yhdistämään ja hakemaan synergiaetua ja integroimaan tätä toimintaa ja ottamaan lähtökohdaksi asiakkaan ja hänen tarpeensa. Näistä aiemmista kuntakokeiluista on hyviä kokemuksia. Muun muassa edustaja Ovaska kävi läpi Pirkanmaan kokeilua, ja näin juuri on, että näistä on näyttöä siitä, että asiakastyytyväisyys on parempaa ja palveluiden saatavuus on parantunut. Olen sitä mieltä, että meillä on päästävä pohjoismaiseen malliin, jossa palvelut vahvistuvat, tiivistyvät ja asiakas otetaan hyvän palvelukokonaisuuden piiriin, jossa hänen tarpeistaan rakennetaan sitä kokonaisuutta.

Koronan myötä työttömyys kasvaa. Se on jo kasvanut, se on ensin lähtenyt kasvuun nuorten osalta erityisesti, mutta nyt irtisanomiset tuovat tämän ongelman entistä suurempaan eteen, ja siitä syystä tämän ilmiön edessä meidän on tehtävä kaikkemme, jotta saamme työllisyystoimilla työllistettyä, saamme palvelut vahvemiksi mutta sitten saamme myös työn kysyntää, ja silloin puhutaan elinvoimasta, yritysten selviytymisestä ja investoinneista Suomeen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.21.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.31.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn 6. asiakohdan käsittelyä.

16.31 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kohta 6 on työllisyyden kuntakokeilun täydennys. Se on ihan paikallaan, että tätä kuntakokeilun esitystä, mikä on saatu tänne eduskuntaan keväällä, nyt täydennetään. Todella hyvä, että tätä tullaan tarkentamaan vas-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

tuitten osalta, eli tässä tullaan luomaan kuntavastuut ja myös täydennetään tätä esitystä lisäämällä se, että säännöllinen työnhakijan haastattelujen järjestäminen ja palvelutarpeen arviointi tulevat tähän mukaan.

Kaikkinsa tämä työllisyyskokeilu, kuntakokeilu, on yksi tärkeimmistä hallituksen työllisyyden edistämishankkeista, ja kokeilu on erittäin tärkeä, koska se mahdollistaa monen suomalaisen tarvitsemat palvelut läheltä ja räätälöidysti. Kokeilun avulla edesautamme työvoimapolitiikan painopisteen siirtymistä työttömyyden hoidosta enemmänkin työllisyyden edistämiseen, ja kyllä minä itse näen tässä, että on erittäin tärkeä asia, että tätä tehdään rinnan yrittäjien kanssa ja myös kuntien elinkeinotoimen ja elinkeino- ja elinvoimapalvelujen kanssa yhdessä. Tässä tulee murtaa niin sanottuja vanhoja byrokraatialinnakkeita ja tehdä uusia avauksia, mitkä ovat lähellä yrittäjiä ja lähellä sitten työttömiä, eli tässä tullaan eri alueita laajentamaan, tulee kolme aluetta lisää, ja näissä alueissa on mukana myös tämä paljon tällä viikolla keskusteltu Kaipolan alue eli Jämsä. Pitää kiittää ministeriötä jo tässä vaiheessa, että hyvin nopeasti lähdettiin myös toimenpiteisiin tämän Jämsäntehtaan lakkauttamisen jälkeen, nämä työllisyystoimenpiteetkin ovat olleet mukana siellä ja ministerit ovat alueella näkyneet, kiitos siitä.

Sitten kommentteja näihin kuntakokeiluihin. Meillä Pirkanmaalla oli kuntakokeilu ja sillä saatiin hyviä tuloksia, mutta sitten sitä, kuinka pysyviä ne työpaikat ovat tämmöisen kokeilun jälkeen, tietenkin voi arvioida, ja olisikin hyvä, että esimerkiksi Pirkanmaan ja näissäkin kuntakokeiluissa se raportointi olisi selkeä ja nähtäisiin, millä tavalla on saatu aikaiseksi niitä pysyviä yksityisellekin sektorille, julkisellekin sektorille tulevia työpaikkoja. Tässä on tärkeää juurikin se valtion ja kunnan yhteistyö ja sen yhteistyön syntyminen, ja toivon, ettei siinä ole tämmöistä keskinäistä nokittelua tai vallankäyttöä esimerkiksi tämän tietosuoja-asian ympärillä. Itse ainakin olen kokenut tämän tietosuojan hyvin monessa asiassa ongelmalliseksi, sen, että viranomaiset eivät voi sujuvasti vaihtaa tietoja niistä kohdehenkilöistä, asiakkaista, ja toivottavasti tämän taakse ei mennä.

Toinen on tämä palvelukokonaisuuksien mukanaolo tässä, esimerkiksi koulutus- ja rekrytointipalvelut, ja näkisin, että tässä olisi hyvä olla niin julkisia kuin yksityisiä toimijoita eikä ainakaan oltaisi allergisia näille yksityisenkään hyvälle, erinomaisille palveluille, mitkä ovat auttamassa. Me tarvitsemme nyt kyllä kaikkia apuja, kaikkia toimijoita Suomen työllisyyden parantamisen eteen.

16.34 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun laajentamista siten, että kokeilualueisiin lisättäisiin kuusi uutta kokeilualuetta ja alkuperäisessä esityksessä vahvistetuilla neljällä alueella otettaisiin mukaan lisää kuntia. Lisäksi tehtäviä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siten, että ehdotetussa laissa tarkoitetut tehtävät ovat jatkossa kokeilun alueen kuntien vastuulla. Eikä siinä vielä kaikki: lisäksi tehtäviä koskevaa sääntelyä täydennettäisiin siten, että siltä osin kuin tehtävät siirtyvät kokeilun alueen kunnalle, sen velvollisuudet vastaisivat työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuuksia.

Tästä kuntakokeilusta aion nyt esittää hyvin kriittistä tarkastelua. Eli suomeksi sanottuna tavoitteena on käytännössä vauhdittaa työllisyyspalvelujen sysäämistä kuntien tai useamman kunnan niin sanottujen yhteistyöalueiden kontolle. En näe näitä kokeiluja kovinkaan suurena avaimena tosiasiallisten ongelmien ratkaisuun, aivan kuten edustaja Ranne jo aikaisemmin tässä salissa sanoi. Vastuiden pallottelu ei auta esimerkiksi pitkäaikais-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

työttömyyteen, työvoiman juoksuttamiseen, liikkuvuuden haasteisiin eikä työttömien työnhakijoiden luukulta luukulle juoksuttamiseen.

Hallituksen tulisi enemmän keskittyä esimerkiksi työvoiman liikkuvuutta kamppaavien ongelmien korjaamiseen. Näitä ovat muun muassa asumisen korkea hinta kasvukeskuksissa ja autoilun korkea hinta. Ei ole tästäkään vinkkelistä järkevää nostaa jatkuvasti autoilun kustannuksia. Asiantuntijatahoilta on tullut myös sensuuntaista kritiikkiä, ettei uudistus ratkaise työvoiman liikkuvuuteen liittyviä haasteita, ja lisäksi on uhka, että palvelut hautautuvat ja eriytyvät.

Keskeisin seikka työllistymisen kannalta on tietysti työpaikkojen olemassaolo. Luulisi hallituksen heränneen viimeistään tuoreimman paperitehdasgaten myötä siihen, että sen toimet muun muassa verotuksen ja ympäristöpolitiikan osa-alueilla johtavat vääjäämättä työpaikkojen katoamiseen. Siihen eivät mitkään työvoimapalvelut enää apua tuo. Lisäksi näiden kokeilujen tulosten arviointi on ollut mutkikasta, ja näyttö onnistumisista on hataralla pohjalla. Tällä hetkellä tarvitaan kipeästi oikeasti toimivia valtakunnallisia toimia, joilla pureudutaan työttömyysongelmiin.

Aivan lopuksi vielä, arvoisa puhemies, totean, että Pohjois-Savon, Varsinais-Suomen ja Satakunnan kokeiluissa tulokset eivät poikenneet kokeilujen ulkopuolisesta kehityksestä. — Kiitos.

16.37 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kuntakokeilujen täydennys on saapunut eduskuntaan. Muutokset tässä ovat pieniä, lähinnä kokeilualueiden määrään ja kokoon liittyviä. Itse rakenteeseen tai kokeilun dynamiikkaan ei tehdä muutoksia, eli ongelmat ovat myös tismalleen samat kuin aiemmin.

Työllisyysaste, työllistäminen ja työllistyminen ovat tänä syksynä ehkä enemmän huolenaiheenamme kuin vuosikymmeniin. Valitettavasti hallitus ei näiltä osin ole reagoinut kuin lillukanvarsilla, mutta ehkä budjettiriihestä sitten saamme merkittäviä päätöksiä.

Työllisyyden kuntakokeiluja on tehty aiemminkin, ja niissä on ollut ongelmia ja niin on nytkin. Kokonaisuuden kannalta on syytä ymmärtää, että tämä on sosiaalipolitiikkaa, ei kestävä työllisyystoimi, eikä sitä pidä sekoittaa julkisen talouden tasapainottamiseksi vaadittaviin toimiin tai työllisyysasteen kestäväan nousuun vaadittaviin toimiin. Kuten tiedämme, työllisyysastetta kannattaa nostaa huolehtimalla ensisijaisesti siitä, että yrityksillä on mahdollisuus kasvaa ja investoida, palkata ja tuottaa. Näin synnytetään työtä, joka on tuottavaa ja josta saatavalla palkalla ihminen tulee toimeen ja maksaa veroja. Ei siis ensisijaisesti julkista sektoria paisuttamalla, mitä työllisyyskokeilut nimenomaan ovat.

Koska ne kuitenkin ovat sosiaalipolitiikkaa, mitä en pidä huonona asiana, ja nimenomaan keino yrittää puuttua kaikkein heikoimmassa työmarkkinatilanteessa olevien tilanteeseen, kokeilu kannattaisi tehdä hyvin. Kokeilun kohderyhmään kuuluvat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset. Tämä nyt tietysti on jonkinlainen rajaus. Ehkä maahanmuuttopolitiikan linjausten kohdalla kannattaisi miettiä näitäkin asioita. Olisivatko esimerkiksi vielä hyvässä työiässä olevat mutta työmarkkinoilta ikäsyryjätetyt tai työhalukkaat ikääntyneemmät suomalaiset parempia kohderyhmiä ihan omasta takaa?

Kun kyse on verorahoin toteutettavista työllistämistoimista, vähin, mitä meidän pitää vaatia, on, että hallitus tutkii kokeilujen ja palkkatuen kustannus—hyöty-vaikutukset, selvät, konkreettiset seuraukset, sekä vertaa näitä ryhmiin, jotka eivät ole osallistuneet toi-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

miin. Lisäksi pitää määrittää toimien mahdolliset syrjäytymistä ehkäisevät vaikutukset myös euromääräisesti eikä vain kyselytutkimuksin. Kaikessa sosiaalisessa työllisyyspolitiikassa pitää selvittää, miten suuri osa ihmisistä työllistyy avoimille markkinoille. Kokeemuksesta tiedämme, että hyvin harva. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto on suosittanut, että näissä kokeiluissa tuloksia pitää seurata järjestelmällisesti ja pitää tehdä vaikutusarvioinnit. Hankkeen ongelmallisessa rakenteessa arvioinnin kannalta kyse on yksinkertaisesti siitä, että järkevää vertailujoukkoa ei löydy, ja tämä tekee siitä tutkimuksellisestikin hyvin vaikean. [Puhemies koputtaa]

On riski, että taas kerran mennään metsään eikä tästä kokeilusta ole edes teoriassa mahdollista oppia mitään.

16.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä hallituksen esitys tuli nyt eduskuntaan ja muutetaan tätä työllisyyden edistämisen kuntakokeilua niin, että myös pienempiä kuntia pääsee mukaan. Tässä nimittäin meinasi päästä tapahtumaan sellainen vahinko, että työllisyyskokeiluun otettiin suuria kaupunkeja, joissa työllistymismahdollisuudet ovat paljon, paljon paremmat kuin maaseutukunnissa.

Kiitoksia vain omankin kotikuntani Ilomantsin kunnanjohtajalle Marjut Ahokkaalle. Hän määrätietsisesti ja tomerasti lähti asiaa hoitamaan virkansa puolesta ja sai toki luottamusmiesten, sekä kunnanhallituksen että -valtuuston, vahvan tuen sille, että lähdetään viemään tätä. Ilomantsi tarjoutui heti välittömästi tämmöiseksi pienempien kuntien yhteistyöalueeksi. Tähän kuuluivat nämä meidän naapurikuntamme, jotka ovat Lieksa, Kitee, Juuka, Tohmajärvi, Heinävesi ja Rääkkylä. Tällainen pienten kuntien koalitio saatiin nopeasti syntymään, kunnanjohtajat ja luottamushenkilöt olivat yhtä mieltä asiasta, ja esitys lähti, ja sitä käytiin lobbaamassa ihan täällä ministeriä myöten ja Kuntaliitossakin tietysti. Ja monessa muussa yhteydessä puhuttiin siitä, että ei voi olla työllisyyskokeilua niin, että kaikkein ankarimmin työttömyydestä kärsivät kunnat jäävät ulos ja ne alueet, joilla on potentiaalista mahdollisuutta saada ihmiset töihin — avoimen sektorin töihin, yrityksiin ynnä muuhun sellaiseen — ovat sitten mukana. Pitää muistaa, että tällaiset kunnat, kuten kotikuntani Ilomantsi ja äsken mainitut Pohjois-Karjalan maakunnan kunnat, ovat sellaisia kuntia, joissa työttömyysprosentti on jopa 10 prosenttiyksikköä suurempi kuin valtakunnan keskiarvo on. Eliikkä sinnehän pitää sitä potentiaalia luoda lisää, että saadaan ihmisiä töihin.

On arvokasta, että tässä tämän lakiesityksen myötä tämä toiminta siirtyy ely-keskuksista suoraan sinne kuntiin, jokaiseen kuntaan, mikä on kokeilussa mukana, jolloin se toiminta on paikallista. Paikallisesti tunnetaan nämä olosuhteet, ja kunnathan itse kantavat tietenkin sitten vastuun siitä toimeentulotuen kuntaosuudesta. Eliikkä työmarkkinatuen kuntaosuushan tulee tietyn rajan jälkeen kokonaan kunnan maksettavaksi, ja se on kunnille tänä päivänä jo valtava menoerä. Tämän takia nyt, kun tämä kokeilu on saatu aikaiseksi — tosin hieman voi sanoa, että vähän oli kangerteleva lähtö, mutta pääasia on, että lähti liikkeelle — pitää sitten valtiiovallan rehellisesti, niin kuin tähänkin asti on rehellisesti toimittu, ja avoimesti antaa lisää resursseja, että saadaan näitä työpaikkoja syntymään. Ja ennen kaikkea meidän on panostettava aidosti, kun paikallisesti Ilomantsin olosuhteissa ja rajaseutukunnissa yleensä meillä niitä työllistämismahdollisuuksia on aika vähän. Se, mitä me tarvitsemme, on se työpaikan mahdollisuus. Joka ainoan mahdollisuuden me haluamme käyttää, että ihmiset pääsevät töihin, eikä niin, että meistä ollaan tekemässä sellaisia alueita,

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

että kaikki alueet ovat suojeltuja ja mitään ei saisi tehdä ja työttömyys kasvaa. Tämä on se päämäärä, joka valtiovallan pitää tietää.

16.44 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Työ tuo suurta merkitystä ja sisältöä elämään. Kun saa auttaa toisia ja yhteiskuntaa omien vahvuksiensa kautta, ihminen tuntee itsensä tarpeelliseksi.

Tämä on selkeä ja hyvä ja tarpeellinen täydennys tähän työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun. Haluan nostaa esille kuntien välisen yhteistyön tässä kokeilussa erityisesti koulutuksen näkökulmasta. On hyvä, että näitä kuntakokeiluja tehdään eri puolilla Suomea, koska alueelliset tilanteet ja olot ovat kovin erilaisia. Iloitsen siitä, että hallitus tuo kokeiluun kuusi uutta erilaista aluetta, jolloin kokeiluun pääsee mukaan myös kuntia Kalajokilaaksosta, muun muassa syntymäpitäjäni Merijärvi ja sen naapurit Alavieska, Kalajoki, Oulainen ja Ylivieska. Tämän kokeilun tuloksia on hyvä levittää ja jalostaa ajan kanssa koko tuolle seudulle sekä myös laajemmin samantyyppiseen maastoon koko valtakunnan tasolla.

Tässä lain täydennys ehdotuksessa tehdään tarpeellisia lisäyksiä kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Kun kunta asetetaan vastuulliseksi toimijaksi, yksittäisen ihmisen ohjausvastuu on selkeästi määritelty. Kunnalla on velvollisuus informoida työnhakijaa, tarjota työtä, yrityspalveluja ja koulutusta ja järjestää työllistymissuunnitelmaa tukevia palveluita. Kunta toimijana on myös tarpeeksi lähellä ihmistä, kuten edustaja Hoskonen edellä jo kertoi. Siellä asiakkaiden tuntemus on hyvää.

Yksi kantava ajatus on yhteistyö. Meidän tulee jatkaa kuntien yhteistyön tiivistämisen linjalla. Pakkoliitosten ja pakottamisten sijaan myös pieni voi olla tehokasta ja toimivaa. Tässä nämä räätälöidyt palvelut tulevat lähelle. Yhteistyöhön tulee saada mukaan myöskin alueen oppilaitokset ja yritykset. Tarvitaan täsmä- ja muuntokoulutusta osana jatkuvaa oppimista. Meidän tulee katsoa pidemmälle tulevaisuuteen, jossa moni tulee käymään palkkatyössä osittain ja osittain toimimaan yrittäjänä. Siksi tarvitaan myös yrittäjyyteen valmentamista koko koulupolun varrella mutta myös työssä olevien ja työttömien keskuudessa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä jatkuvan oppimisen ajatus otetaan mukaan tähän kuntakokeiluun.

16.47 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Tällä esityksellä siis laajennetaan työllisyyden kuntakokeilua lisäämällä kuusi uutta aluetta toiminnan piiriin. Tämän lisäksi alkuperäisessä esityksessä vahvistettuja alueita laajennetaan — varsin järkevää. Kannan iloa myös siitä, että oman maakuntani, Etelä-Pohjanmaan, kunnat ovat laajana rintamana laajennuksen piirissä. Etelä-Pohjanmaa on ollut pitkään korkean työllisyysasteen maakunta, mutta ajan merkit koettelevat myös uutteraa maakuntaamme.

Työllisyyden kuntakokeilut ovat yksi hallituksen tärkeä toimenpide työllisyyden edistämiseksi. Kokeilu on tärkeä siksi, että mahdollisimman moni suomalainen saisi tarvitsemansa palvelut läheltä ja räätälöidysti. Tämä on mielestäni esityksen keskeisintä ydintä, siis ihminen ihmiselle tapahtuvaa toimintaa, jossa vältetään kasvottomuutta ja kohdataan ihminen lattiatasolta.

Puhemies! Toinen tärkeä huomio: Kokeilun avulla edesautamme työvoimapolitiikan painopisteen siirtymistä työttömyyden hoidosta työllisyyden edistämiseen — siis työttömyyden hoidosta työllisyyden edistämiseen. Tämä on aivan ratkaisevaa, että asennoidum-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

me työllisyyden tekijöiksi, emme siis ainoastaan vain silittele vaan toimimme niin, että ihminen kohtaa työn ja työ kohtaa ihmisen.

Puhemies! Kokeilu on keskustalle tärkeä myös siksi, että katsomme työllisyyden edistyvän ennen kaikkea työn ja yrittäjyyden kanssakulkemisella. Mitään viisaampaa reittiä ei ole olemassa. Kuntakokeilujen myötä murramme eilisen maailman byrokraattisia rakenteita ja rakennamme hajautettuja palveluita työelämän ja alueiden elinvoiman mahdollisuuksia parantaen. Aika usein juuri kunnissa on paremman tekemisen mahdollisuudet, jos se niille suodaan.

Puhemies! Kokeilun lähtökohtana on, kuten edustaja Kinnunen hyvin totesi, kuntien välinen yhteistyö. Tämän tosiasian tunnustaminen ja niistä lähtökohdista toimiminen on kylä viisauden alku. Kiitos siis hallitukselle — varsin hyvä esitys.

16.50 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen menestys on tulevaisuudessaakin rakennettava kovalla työllä, ja on tärkeää, että hallitus nyt edes tämän verran uhraa ajatusta sille, että työllisyyttä voidaan Suomessa kohentaa. Näistä toimista, joita kunnat voivat käytännössä tehdä, varmasti monet ovat hyvin vaikuttavia, ja sinänsä tämä hallituksen esitys on hyvin perusteltu. Itse asiassa, arvoisa puhemies, monessakin asiassa hallitus voisi luottaa siihen, että nimenomaan kunnat ja kuntien välinen yhteistyö on oikea, lähellä ihmistä oleva taso hoitaa asioita oikeaan suuntaan myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomiota siihen, että jotta kunnilla on mahdollisuus tarjota näitä työtilaisuuksia ihmisille, niin kyllä Suomen täytyy laajasti muuttua investointikohteena kiinnostavaksi. Tällä hetkellä elämme tietysti pandemiatilanteessa erittäin vaikeissa olosuhteissa, joissa globaali talouslama tulee rajusti ravistelemaan myöskin meidän kansantalouttamme, ja olemme nähneet tästä jo käytännön esimerkkejä — hallituksen työllisyystavoitteet etääntyvät päivä päivältä. Kun kerran voimme nähdä hieman myös tulevaisuuteen, mitä tuleman pitää, niin nyt hallituksen täytyy kyllä oikeasti tehdä kaikki toimenpiteet sen edistämiseksi, että työttömyys ei lähde Suomessa niin rajuun kasvuun kuin mitä voidaan pelätä.

Tässä yhteydessä esitän kyllä myös vetoamuksen suoraan valtioneuvoston suuntaan esimerkiksi vaikkapa suomalaisen matkailuelinkeinon puolesta. Matkailuun liittyy valtava potentiaali tulevien vuosien kannalta, ja jos ajatellaan nyt esimerkiksi tällaista työllisyyden kuntakokeilua, niin jos nyt tulevan talven aikana pyyhkäistään matkailulta kokonaan siivet pois, niin on kyllä hyvin hankala nähdä, miten toimiala voisi päästä lentoon myöskään tulevina vuosina. On välttämätöntä luoda, tietysti terveys, turvallisuus varmistuen, sellaisia maahantulon edellytyksiä, että esimerkiksi talvimatkailuseasonki vaikkapa tuolla kaikkein pohjoisimmassa osassa maata pystytään toteuttamaan niin, että ne tuhannet ja tuhannet työpaikat, jotka ovat tähän liitännäisiä, pystytään turvaamaan — eikä vain turvaamaan niitä vaan varmistamaan onnistuneen matkailukauden avulla se, että on myös mahdollisuuksia investoida tulevaan kasvuun tulevina vuosina. Näen, että tässä toimialassa Suomella on iso potentiaali luoda uusia työpaikkoja joka puolelle maata.

16.53 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Kunnallisten työllisyyspalveluiden vahvuutena voidaan pitää hyvää tuntemusta kunnalla tarjolla olevista työpaikoista, asiakaslähtöisyyttä sekä henkilökohtaista, yksilöllistä ja ratkaisuihin pyrkivää palvelua. Aikaisemmat kuntakokeilutkin ovat jo osoittaneet, että kuntakokeiluilla ollaan päästy juuri näihin tavoitteisiin, ja on huomattu kunnan vahvuudet. Varsinkin pienemmissä kunnissa, esi-

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

merkiksi Outokummussa, mistä minä tulen, asiakkaat tunnetaan lähes henkilökohtaisesti. Niinpä nämä hallituksen esitykset työllisyyskokeilusta otetaan vastaan erittäin ilolla.

Toisin kuin edustaja Purra, minä uskon kyllä vahvasti siihen, että tämä ei tule paisuttamaan julkista taloutta, vaan nimenomaan tämä tuo pitkällä tähtäimellä sinne säästöjä. Sitä paitsi meidän tulee muistaa, että tähän on kuntien vahva tahtotila, ja uskon, että emme ole mitään täällä moittimaan kuntia, jos he haluavat kuntakokeiluun lähteä mukaan.

Voin kertoa, että esimerkiksi omassa kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa kärsitään erittäin pahasta rakenteellisesta työttömyydestä. Meillä painitaan myös kohtaanto-ongelman kanssa. Meillä on avoimia työpaikkoja, mutta meillä ei ole työntekijöitä, ja siellä odotettiin kovasti näitä päätöksiä. Ja kuten edustaja Hoskonen sanoi, meillä jäivät ensimmäisellä kierroksella muutamat kunnat rannalle, ja nyt tämän uuden jatkoajan puitteissa nämäkin kunnat jättivät sinne hakemuksen. Eilen juuri tapasin Juvan kunnanjohtajan, joka erittäin suurella ilolla tuli sanomaan siitä, että heidänkin kunta on tähän kuntakokeiluun päässyt, ja oli todella iloinen kunnan puolesta asiasta.

Jos entiset konstit eivät ole toimineet, silloin on keksittävä uusia konsteja, ja tällä kokeilulla tavoitellaan juuri työllisyyspalveluiden tehostamista, työttömien tehokkaampaa työllistämistä avoimille työmarkkinoille ja työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamien kokonaiskustannusten laskua, ei missään nimessä nousua. Kuntakokeilulla tulemme myös murtamaan vanhoja rakenteita ja katsomme avoimin silmin tulevaisuuteen.

16.55 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Jäi edellinen puheenvuoro vähän kesken lopusta. Eli se, mitä yritin korostaa: Kyseessä on tosiaan kokeilu eli eräänlainen koeasetelma, joka pitäisi tietysti rakentaa niin, että niitä tuloksia voitaisiin arvioida. Tässä tapauksessa niitä pitäisi arvioida suhteessa joukkoon, joka ei ole kyseisellä alueella tai samassa kunnassa tämän kokeilun piirissä, on samanlaisessa työmarkkinatilanteessa, samanlaisella koulutuksella, suurin piirtein samanlaisella historialla. Tässä kokeilussa tällaista asetelmaa ei kuitenkaan ole syntymässä.

Täällä on useampi puhuja viitannut aiempien kokeilujen hyviin tuloksiin. Tietysti toimintojen tehostaminen ja asiakaslähtöisyys ovat hienoja tavoitteita, ja joskus ne aina toteutuvatkin. Pelkästään se ei voi olla kokeilun tulos, että kokeilu saadaan käyntiin, onnistutaan rakentamaan jonkinlainen malli, joka mahdollisesti pystyy sen ajan, kun se on voimassa, puuttumaan johonkin, mahdollisesti rakentamaan lisää byrokratiaa. Näin on edellisissä kokeiluissakin tapahtunut. Tämä tuskin on mikään poikkeus siihen.

Tämä on tietynlainen seuraus tästä, mutta en voi kutsua sitä hyväksi tulokseksi, mikäli siitä ei oikeasti seuraa, että ihmisten työpolkuja on onnistuttu tasoittamaan, ihmiset ovat työllistyneet, ainakin osa avoimille markkinoille. Mikäli avoimille markkinoille työllistymistä ei tapahdu, tällainen kokeilu on turha. Siinä tapauksessa me voisimme lähestyä asiaa ainoastaan sosiaalipoliittisen henkilökohtaisen toimenpiteen kautta esimerkiksi tarjoamalla ihmisille jotakin sellaista tekemistä päiväksi, että heidän elämisensä ja olemisensä on tyydyttävämpää, mutta silloin sitä ei pidä sekoittaa siihen, että me työllisyyskokeilemme tai yritämme nostaa työllisyyttä tai parantaa ihmisten työmarkkina-asemaa. Ja tämä on tässä paketissa ongelmallista, että sitä, mitä se haluaa tehdä, ei voida selvittää, sitä ei voida tutkia eikä siitä voida saada tuloksia.

16.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä työllisyyskokeilussa on hyvä, että jotain yritetään tehdä aktiivisesti, ja nimenomaan että vastuuta jaetaan sinne

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

kuntiin päin. Kunnathan tämän työttömyyden kanssa painivat, kun ihmisiä on työttöminä, ja se vaikuttaa henkilökohtaisesti näihin työttömiin erittäin rajulla tavalla, se vaikuttaa palveluihin, se vaikuttaa kunnan toimintaan yleensä, elikkä osoite on oikea.

Siinä, mitä edellisessä puheenvuorossa edustaja Purra mainitsi, on kieltämättä ongelmia. Rahaahan on niukalti liikkeellä, sen me kaikki tiedämme. Ei sitä taida tällaisena aikana olla koskaan liikkeellä liikaa. Mutta ensimmäinen homma, mikä pitää tehdä, on tämä, että työttömien joukosta pitää käydä läpi koko se joukko, ketkä ovat työttöminä tällä hetkellä. Siellä on hyvin paljon ihmisiä, joilla on moniasteisia vammoja, ovat saaneet elämänsä aikana erilaisia sairauksia tai muita, jotka rajoittavat heidän työkykyään. Tällaiset tapaukset kyllä pitäisi käydä ihan työterveyslääkäriin ja kyseisen henkilön kesken luottamuksella läpi ja sitten ohjata heidät arvokkaasti eläkkeelle, jos oikeasti sitä työkykyä enää ei ole jäljellä. Heidän juoksuttaminen ja pallottelu eri luukulta toiselle on ihmisarvoa alentavaa, ja mielestäni siitä pitäisi päästä eroon. Nämä ihmiset, jotka ovat oikeutettuja työkyvyttömyyseläkkeeseen tai vastaavaan, pitää sellaiselle eläkkeelle ohjata, ja sen jälkeen jäljellä olevalle joukolle pyrkiä tekemään tehokkaita toimenpiteitä, että he saisivat töitä.

Tällä hetkellä Suomessa on menossa äärimmäisen huolestuttava ilmiö, ja se koskee nimenomaan maaseutukuntia. Meillä on metsätalouden harjoittaminen viety tässä maassa hyvin hankalaan tilanteeseen. Tuntuu, että meillä ei ole mitään muuta enää tässä maassa kuin suojelu, suojelu, suojelu ja suojelu. Metsien hakkuita rajoitetaan kaikella tavalla. Katsookaapa nyt vaikka Kaipolan tapausta: kuinka monta työtöntä lisää tulee siinä. Ja muistakaa, arvoisat edustajakollegat — vaikka tämä joukko tässä salissa on kovin harvalukuinen, siitä huolimatta varmaan kaikille menee tiedoksi — että tämä kehitys, mikä Suomessa on menossa metsätalouden puolella, on Suomen kannalta äärimmäisen vahingollista. Meillä ollaan lakkauttamassa metsäteollisuutta, ja silti huudetaan seuraavassa puheenvuorossa, että lisää suojelualueita, ja sitten taas kohta huudetaan, että pitää rakentaa puutaloja. Millä sinä rakennat niitä puutaloja, arvoisa epäilijä, jos metsien hakkuut kielletään ja tukkeja ei enää saa kaataa? Ei niitä taloja risuista rakenneta.

Sama koskee turvetta. Nyt ollaan Suomessa rupeamassa raivaamaan nimenomaan Euroopan tuhoalueita. Viime kesänä kuoli Euroopassa hyönteisiin ja sienitauteihin sata miljoonaa mottia puuta, ja nyt niitä haketetaan ja tuodaan laivalla Suomeen, kun turvetta ei saa käyttää. Samaan aikaan ajetaan rekalla valtava määrä kuitupuuta suoraan polttoon. Tämä vie maaseudun työpaikkoja ja sotii juuri tätä nyt käsillä olevaa hallituksen esitystä vastaan.

Elikkä me itse teemme tässä talossa ihan pöljiä päätöksiä, teemme hirvittäviä virheitä, ja sitten kipuilemme näiden hallitusten esitysten kanssa täällä erilaisissa pöydissä valiokunnissa ja täällä suuressa salissa. Toivon, että pikkuhiljaa koordinaatio palaisi ja järki voittaisi.

17.00 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edellisen puheenvuoroni jatkoksi vielä muutama ajatus, jotka jäivät sanomatta:

Me nostamme maamme tästä koronan kurimuksesta työllisyyttä lisäämällä. Siksi tämä esitys on lämpimästi kannatettava. Kokeilujen tulee olla toki aitoa kehittämistä, josta jää pysyvä jälki alueelle. Tämän kokeilun tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. On hyvä, että lakiin lisätään nyt säännös työnhakijan haastattelun järjestämisestä ja palvelutarpeen huolellisesta arvioinnista. Kun kaikki tämä tapahtuu kunnassa lähellä ja lähikuntien yhteistyönä, sillä on hyvät mahdollisuudet onnistua.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Kuntien ja seutujen tulee rohkeasti yhdistää alueen koulutusosaajat osaksi työllisyyspalveluita. Otetaan hieno askel kohti tulevaisuuden kuntaa, jonka tehtävänä on huolehtia omasta elinvoimastaan ja koulutuksestaan. On uskallettava katsoa uudella tavalla.

Kuten täällä on jo mainittukin, tämä kokeilu jatkaa viime hallituskaudella ansiokkaasti aloitettua byrokratian purkamista. Siinä rakennetaan hajautettuja paikallisia palveluja ja kootaan niitä yhdelle luukulle. Kun tarvitsemme työn muuttuessa erilaisia täydennyskoulutuksia, niitä on helpompi kehittää kunnissa ja seuduilla, kun työllisyyspalvelut ja koulutuksen osaaminen ja yritykset saadaan tämän kokeilun kautta tekemään tiivistä yhteistyötä keskenään. Tätä kautta uudistus voi parantaa osaltaan alueiden elinvoimaa. Suomi on alueiden ja maakuntien maa, jossa meidän tulee kehittää kutakin aluetta sen omista vahvuuksista käsin.

17.03 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Edellä tuossa edustaja Kinnunen puhuikin erittäin hyvin tämän hallituksen esityksen sisällöstä, mutta ehkä vielä muutama sana työllisyydestä laajemmin. Suomi tarvitsee välttämättä teollisuuden laajan kilpailukykyohjelman. Olemme eläneet jo viimeiset yli kymmenen vuotta tilanteessa, jossa jatkuvasti poisotot ovat suurempia kuin investoinnit, ja näin kansantalouden tuotantokyky heikkenee. Tässä mielessä olemme tässä kaikki puolueet samassa veneessä riippumatta siitä, minkä värisiä puolueita kulloinkin hallituksessa on ollut. Mutta kun jokainen varmasti ymmärrämme sen, että tulevaisuudessakin hyvinvointiyhteiskunta voidaan rahoittaa vain työtä tekemällä ja jotta meillä on työpaikkoja, meillä pitää olla kannattavia yrityksiä ja tänne pitää tulla uusia investointeja, niin nyt on hallituksen todella lähdettävä tässä asiassa vakavasti liikkeelle.

Hyvät hallituksen edustajat, toivoisin, että kun yhdessä nyt kehumme tätä hyvää hallituksen esitystä, niin välillä tarttaisitte sitten myös opposition hyviin esityksiin. Kokoomus on esittänyt yli 120 000 uuden työpaikan laajaa ohjelmaa. Sieltä voi ottaa käyttöön työkaluja, joilla saadaan suomalaisille työtä ja toimeentuloa ja sitä myötä vahvaa tulevaisuudenuskoa, ja jos siellä on jotain, mikä ei ole hyvä, niin sittenhän hallitus voi esittää tilalle vastaavan laajuisia toimia, joilla sitten saadaan yhtäläinen vaikutus. Se, mitä kunnat voivat nyt tehdä tämän hallituksen esityksen pohjalta, on tietysti varmasti hyvää työtä, mutta ne laskettavissa olevat työllisyysvaikutukset ovat valitettavasti sellaisia, että nehan eivät millään riitä nyt sitten kääntämään tätä talouskehityksen suuntaa, joka meidän on välttämättä onnistuttava uudelleen kääntämään kasvu-uralle.

Tässä mielessä on hyvä, että tällainen esitys on käsittelyssä, mutta näitä työllisyyttä edistäviä esityksiä tarvitaan nyt todella paljon, aivan eri mittakaavassa, lisää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain 26 §:n väliaikaisesta muuttamisesta Hallituksen esitys HE 99/2020 vp

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 8. asiasta.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.21 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut tämän esityksen laiksi kilpailulain 26 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Tämä esitys koskee Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ilmoitettujen yrityskauppojen toisen vaiheen käsittelymääräajan väliaikaista pidentämistä noin kuukaudella.

Koronakriisi on vaikuttanut nyt kansalaisiin ja myös yrityksiin, viranomaisiin monin eri tavoin tämän kevään ja kesän aikana. Yksi seurannaisvaikutus on nyt sitten ollut, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston on ollut vaikeampaa ja hitaampaa saada markkinoilla toimivilta yrityksiltä tietoa yrityskauppojen vaikutusten selvittämiseksi. Erityisesti muilta markkinoilla toimivilta yrityksiltä kuin kaupan osapuolilta pyydettyjen tietojen saaminen on olennaisesti hidastunut.

Tämä esitys on varautumistoimenpide epidemian jatkumisen aiheuttamiin vaikutuksiin. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle pidempi yrityskauppojen toisen vaiheen käsittelyaika, jotta virasto pystyisi käsittelemään potentiaalisesti ongelmalliset, jatkoselvityksiä vaativat yrityskaupat asianmukaisesti ja määräajassa myös koronaepidemian seurannaisvaikutusten aikana.

Tätä hallituksen esitystä 99 näiltä valtiopäiviltä ei ehditty käsitellä eduskunnassa ennen kesätaukoa. Jotta esityksen tarkoitus voisi toteutua nyt tästä huolimatta, annettiin 2. päivä heinäkuuta 2020 täydentävä hallituksen esitys 106 näiltä valtiopäiviltä. Täydentävän esityksen mukaan muutos soveltuisi yrityskauppoihin, jotka on ilmoitettu virastolle täydentävän esityksen antamisen jälkeen eli 2.7.2020 jälkeen. Lain on tarkoitus tulla alkuperäisen esityksen tapaan voimaan mahdollisimman pian, ja se olisi voimassa lokakuun loppuun 2020 asti. Lakia sovellettaisiin näin ollen 3.7.—31.10.2020 välisenä aikana ilmoitettuihin yrityskauppoihin. Toisen vaiheen käsittelymääräajan pidentämisen vaikutus ulottuisi pisimmillään toukokuulle 2021.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain 26 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 99/2020 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 106/2020 vp

Lähetekeskustelu

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 7. asiakohdassa.]

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 103/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.25 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä, hallituksen esityksessä, on kyseessä laki ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta eli yritysostolaki, joka on ollut voimassa jo yli kahdeksan vuotta. Laki tuli voimaan kesäkuussa 2012. Lakiin on tehty muutoksia aiemmin yhden kerran, vuonna 2014. Suomessa on ollut alan lainsäädäntöä jo vuodesta 1939. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa lainmukaisista ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta ja vahvistusprosesseista tiiviissä yhteistyössä muiden keskeisten viranomaisten kanssa.

Tämän yritysostolain tarkoituksena on seurata ja tärkeän kansallisen edun niin vaatiessa rajoittaa vaikutusvallan siirtymistä ulkomaalaisille omistajille. Kyse on turvallisuuskriittisistä yritysostoista. Lain lähtökohtana on kuitenkin ulkomaalaisten sijoitusten edistäminen ja positiivinen suhtautuminen ulkomaalaisomistukseen.

Sotilaallisen maanpuolustuksen, kansallisen turvallisuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ovat keskeisiä kysymyksiä, kun arvioidaan erittäin tärkeän kansallisen edun mahdollista vaarantumista. Yhteiskunnan elintärkeillä toiminnoilla tarkoitetaan esimerkiksi huoltovarmuuden ja kriittisten infrastruktuurien turvaamista.

Turvallisuusympäristön monimuotoistuminen, globaali kehitys ja vaikea ennakoitavuus edellyttävät sotilaallisen maanpuolustuksen, kansallisen turvallisuuden sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisten kysymysten aiempaa selvempää huomioon ottamista ulkomaalaisten yritysostojen seurannassa ja erittäin tärkeän kansallisen edun arvioinnissa. Kansainvälisen turvallisuusympäristön muuttuessa myös alan kansallisen lainsäädännön tulee olla ajan tasalla, ja sen toimivuutta on siten myös käytännön tasolla tarpeellista arvioida säännöllisesti.

Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on lisätä lakiin uudet säännökset unioniin tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan tarkoitettujen puitteiden perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen eli EU:n seuranta-asetuksen pohjalta. Asetuksen täysimääräinen soveltaminen jäsenmaiden ja komission välillä alkaa 1. päivä lokakuuta 2020. Lakiin tehtävillä muutoksilla on tarkoitus myös selkiyttää yritysostolakia sen käytännön soveltamisessa esille nousseiden kysymysten osalta. Lain soveltamisalaa ei lakiin ehdotetuilla muutoksilla ja lisäyksillä kuitenkaan laajenneta. Laki on osoittautunut toimivaksi myös käytännössä.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Tämän EU:n seuranta-asetuksen pohjalta työ- ja elinkeinoministeriölle tulee nyt myös uusia viranomaistehtäviä. Esityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö toimisi EU:n seuranta-asetuksen mukaisena kansallisena yhteyspisteenä jäsenvaltioiden ja unionin tason yhteistyössä, tiedonvaihdossa ja asetuksen täytäntöönpanoon liittyvissä kysymyksissä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset lain kiertämisestä ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta viranomaiselle. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi muutoksia lain määritelmiin lain käytännön soveltamisen selkiyttämiseksi. Lakiin esitetään lisättäväksi myös uusi säännös asian tutkimatta jättämisestä. Lisäksi puolustussektorin yritysostoja koskevaan säännökseen esitetään lisättäväksi turvallisuusalan yritysostot, joihin tulee myös hakea etukäteen työ- ja elinkeinoministeriön vahvistus. Tämä koskee tilanteita, joissa yritysoston kohteena oleva yritys tuottaa tai toimittaa yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeisille Suomen viranomaisille kriittisiä tuotteita ja palveluja. Esityksessä myös ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi säännös, joka antaa työ- ja elinkeinoministeriölle mahdollisuuden asettaa ehtoja yritysoston vahvistamista koskevissa asioissa. Esityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi tehostaa ehtojen noudattamista uhkasakolla. Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla säädöshankkeessa, joka on toteutettu tiiviissä yhteistyössä muiden asian kannalta keskeisten ministeriöiden ja muiden viranomaisten kanssa yksimielisesti.

Ulkomaalaisia yritysostoja seurataan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toimivan viranomaisverkoston toimesta järjestelmällisesti. Yritysostojen seuranta on covid-19-poikkeusoloissa vielä tehostettu esimerkiksi mahdollisiin terveydenhuollon suojavarusteita tuottaviin yrityksiin kohdistuvien yritysostojen varalta. Yritysostolain mukainen arviointi on aikasidonnaista, ja lainsäädäntömme sopeutuu hyvin myös tällaisiin poikkeuksellisiin tilanteisiin, jolloin seurannan fokus saattaa muuttua normaalioloihin nähden. TEMillä on lain nojalla oikeus pyytää lain soveltamisalaan kuuluvista yritysostoista lisätietoja ja edellyttää tapauksen saattamista ministeriön tutkittavaksi viralliseen vahvistusprosessiin.

15.31 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annettua lakia. Lakiin ehdotetaan uusia säännöksiä Euroopan unioniin tulevien suorien sijoitusten seurantaan sekä joitakin muutoksia kansallisista syistä. Lisäksi puolustussektorin yritysostoja koskevaan säännökseen esitetään lisättäväksi turvallisuusalan yritysostot, joihin tulee hakea etukäteen työ- ja elinkeinoministeriöltä vahvistus.

Tämän esityksen vaikutukset painottuvat puolustus- ja turvallisuusalan yritysostoihin. Tässä yhteydessä on hyvä keskustella myös muiden yhteiskunnan keskeisiin toimintoihin kohdistuvien toimialojen yritysostoista. Ulkomaiset yritysostot vaikuttavat niin EU-tasolla kuin kansallisestikin. Esityksessä mainitaankin, että kansainvälisen turvallisuusympäristön muuttuessa on kansallisen lainsäädännön oltava ajan tasalla ja sen toimivuutta on myös käytännön tasolla tarpeellista arvioida säännöllisesti. Olen tässä ehdottomasti samaa mieltä.

Mielestäni olennaista olisi ennakoida myös riskejä nykyistä aktiivisemmin, jotta voitaisiin välttää mahdollisimman paljon niin sanottuja vahinkoja. Suomen kohdalla keskeinen esimerkki liittyy maakauppoihin maanpuolustuksellisesti tärkeiden kohteiden lähetyvillä. Mielestäni on ollut pöyristyttävää, kuinka helposti näiden maakauppojen on annettu tapahtua. Tarvitaan vielä tiukempaa tarkastelua, jottei kansallinen turvallisuus muutu entistä haavoittuvaisemmaksi.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

Esityksessä mainitaan, että EU on yksi avoimimpia talouksia ulkomaisille suorille sijoituksille ja se on myös yksi suurimpia sijoituskohteita maailmanlaajuisesti. Ulkomaisten sijoittajien yritysostot EU:n alueelle saattavat kohdistua myös esimerkiksi sellaisiin yrityksiin, jotka ovat EU:n tai sen jäsenvaltioiden turvallisuuden kannalta kriittisiä tai jotka kehittävät tai ylläpitävät yhteiskunnan ja talouden kannalta välttämätöntä infrastruktuuria. Näin ollen ulkomaiset sijoitukset voivat muodostua riskiksi jäsenmaiden turvallisuuden tai yhteiskunnallisen järjestyksen kannalta. Tuntuu siltä, että lainsäädäntö laahaa aina askeleen perässä. Tässä tapauksessa on tärkeää, että turvallisuutta lisäävät uudistukset saadaan etenemään niin EU:n kuin Suomen tasolla pikaisesti.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee erityisesti miettiä maamme toiminnan turvaamista varmistamalla, ettei yritysten tai luonnonvarojen sekä keskeisen infran omistus muodosta maamme toimivuudelle turhaa riskiä. Tähän mennessä on kaupattu muun muassa Kemira, Caruna. Ensiksi mainittu nousi esille myös viime keväänä koronaviruksen keskellä. Olisi tarvittu suojarahusteita, mutta kun ulkomainen omistaja oli laittanut kannattavan tehtaan säppiin. Samalla tietysti jäi paljon ihmisiä työttömiksi. Carunan myötä puolestaan merkittävä osa sähkönsiirtoverkostamme on ulkolaisen toimijan hallussa. Onko tämä paras malli varmistaa sähkönsiirtoverkon toimintaa kriisitilanteessa? Voiko olla niin, että verkon huollossa ja ylläpidossa toimitaan eurojen takia toimivuuden kustannuksella?

Myös pohjavesivarjoistamme ja niiden myynnistä ulkomaille on käyty keskustelua. [Puhemies koputtaa] Vesivarjojen siirtyminen kansainvälisten omistajien haltuun on varteenotettava riski. Yhteiskunnan toimivuuteen ja turvallisuuteen liittyvien riskien lisäksi monet kaupat ovat olleet Suomen kansantalouden kannalta huonoja. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä: Mielestäni hallituksen tulee ottaa ryhtiliike ja pyrkiä varmistamaan, etteivät yritysmyyntit tai maakaupat aiheuta meille riskiä. Lisäksi omistajaohjauspolitiikassa pitäisi siirtyä pitkä aikajänne [Puhemies koputtaa] huomioivaan linjaan, jossa pyritään kasvattamaan tuottavan omistuksen määrää eikä myytäisi paniikinappula [Puhemies: Aika!] pohjassa kaikkea, jotta euroja voidaan hassata. Se on huono linja. Punavihreä ideologia ei saa [Puhemies koputtaa] olla meidän päämääräämme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta

Hallituksen esitys HE 96/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.9.2020 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 105/2020 vp

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 2.9.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola